

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Begroting 2018

Registratienummer
17.106197

Datum
17 oktober 2017

Versie
1.0

Status
Definitief

Afdeling
Financiën, Control & Belastingen

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Inleiding	9
2. Waterveiligheid	11
3. Wateroverlast beperken	27
4. Watertekort voorkomen	39
5. Gezond water	45
6. Schoon water	49
7. Veilige (vaar)wegen	57
8. Crisisbeheersing	64
9. Bestuur en Organisatie	68
10. Ontwikkelingen en uitgangspunten	86
11. Incidentele baten en lasten	88
12. Kostentoerekening	89
13. Onttrekkingen aan egalisatiereserves en voorzieningen	90
14. Waterschapsbelastingen	92
15. Weerstandscapaciteit en risico's	95
16. Financiering	96
17. Verbonden Partijen	100
18. Bedrijfsvoering	106
19. Exploitatie	108

Samenvatting

Voor u ligt de begroting 2018 van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK). Deze begroting is enerzijds ambitieus in zijn prestaties (zoals het Klimaat- en Energieprogramma (KEP), de ruimtelijke adaptatie in het waterprogramma en de informatietechniek van de procesautomatisering), maar anderzijds terughoudend in de besteding van middelen. We zien het resultaat van de kostenbesparingen die de afgelopen jaren zijn doorgevoerd. De totale kosten dalen naar € 247 miljoen.

Samenvatting per effect

Hieronder wordt per effect een korte samenvatting gegeven van de inzet voor 2018.

Effect	Samenvatting 2018
Waterveiligheid	<p>De HWBP-2-projecten Waddenzeedijk Texel, Hoogwaterkering Den Oever, Markermeerdijken en Prins Hendrikzanddijk zijn of gaan in uitvoering. De versterking van de Zeedijk 't Horntje en Durgerdam wordt voorbereid. Voor diverse andere primaire keringen start de verkenningsfase.</p> <p>Het programma Verbetering Boezemkades wordt voortgezet. We verbeteren ca. 25 km regionale keringen.</p> <p>We beoordelen drie primaire dijktrajecten met het wettelijk beoordelingsinstrumentarium (WBI2017).</p>
Wateroverlast beperken	<p>We geven met onze vernieuwde Watersysteemstudie (voor het tegengaan van wateroverlast én watertekort) actief invulling aan het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie. Hiermee brengen we kwetsbaarheden in onze waterhuishouding in kaart. Als pilot onderzoeken en analyseren we vijf polders en stellen hiervoor een maatregelenpakket samen.</p> <p>We werken de Klimaatatlas verder uit en gebruiken deze als basis voor klimaatstresstesten en om het waterbewustzijn te vergroten. Vooruitlopend op de komst van de Omgevingswet dragen we actief bij aan integrale gemeentelijke en provinciale plannen en visies op het gebied van de ruimtelijke ordening.</p> <p>We maken met minimaal vier gemeenten afspraken over de overname van stedelijk water.</p>
Watertekort voorkomen	<p>We zetten bestaande pilots, die zuinig gebruik van water stimuleren voort en starten een nieuwe pilot. We ontwikkelen een visie op de verziltingsproblematiek.</p> <p>In het kader van de Samenwerking Bodem en Water en het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer stimuleren we het waterbewustzijn in de landbouw en stellen hiervoor een subsidieregeling open.</p>
Gezond water	<p>We gaan met onder andere de agrarische sector verder met het KRW-programma. We lossen vijf vismigratieknelpunten op en leggen tien km natuurvriendelijke oevers aan.</p>
Schoon water	<p>In het kader van het Klimaat- en energieprogramma zetten we vol in op innovaties in de waterketen om het energieverbruik omlaag te brengen. Dit gebeurt met energie-efficiency-maatregelen maar ook door innovaties in zuiveringstechnieken en slibverwerking.</p> <p>De plannen voor de renovatie rwzi Oosthuizen komen gereed.</p> <p>Het bestuur stelt de strategie vast voor de slibverwerking vanaf 2020. Hierin worden de resultaten van het onderzoek naar het superkritisch vergassen van ons zuiverings-slib meegenomen.</p>
Veilige (vaar)wegen	<p>We dragen de wegen in de gemeenten Alkmaar en Oostzaan over aan de gemeenten. We stellen met de zeven Westfriese gemeenten een overdrachtsplan op. Met de overige gemeenten sluiten we intentieovereenkomsten of werken deze verder uit.</p>
Crisisbeheersing	<p>We stellen een Continuïteitsplan op, inclusief onderliggende draaiboeken. Samen met onze crisispartners ronden we de Impactanalyse Wateroverlast en Overstroming af. We realiseren een dashboard met risicoprofielen.</p>

Effect	Samenvatting 2018
Bestuur en Organisatie	<p>We starten diverse onderzoeken in het kader van het Klimaat- en energieprogramma en maken daarmee een grote stap in de verduurzaming van HHNK. We voorzien drie rwzi-terreinen van zonnepanelen.</p> <p>Ons waterinnovatiefonds ondersteunt in 2018 vier initiatieven van bedrijven.</p> <p>We vertalen de visie op ons watererfgoed in een concreet plan voor de toepassing in de praktijk.</p> <p>In het kader van internationale samenwerking nemen we deel aan minimaal zeven projecten in het buitenland.</p>

Wat doen we met uw belastinggeld?

Begroting 2018: totale kosten € 247,2 miljoen

- 1.2 miljoen inwoners
- 1.964 km² Oppervlakte beheergebied
- 140 km² Oppervlakte openwater
- 92% Percentage onder NAP

€ 69,8

Schoon water

Dagelijks gebruik van water door huishoudens, industrie en landbouw zorgt voor vervuiling. Daarom zuiveren we dit afvalwater op 15 rioolwaterzuiveringsinstallaties.

€ 56,9

Wateroverlast beperken

Het regent steeds vaker en heviger. Om wateroverlast te voorkomen reguleren we het waterpeil. Ook richten we gebieden in voor de opvang van water en houden we het water langer vast op plekken waar dit kan.

€ 55,5

Waterveiligheid

Beschermen tegen overstromingen heeft onze continue aandacht. Zeker nu ons klimaat verandert. We onderhouden en versterken dijken, duinen en waterkeringen om veilig te kunnen wonen, werken en recreëren.

€ 32,4

Bestuur en organisatie

Wij werken maatschappelijk verantwoord, kostenbewust en omgevingsgericht. We zoeken de samenwerking met onze inwoners, ondernemers, gemeenten en andere belanghebbenden. We stimuleren innovatie en duurzaamheid.

€ 24,5

Veilige (vaar)wegen

Wij zijn verantwoordelijk voor de veiligheid en het beheer van een deel van de wegen en vaarwegen in ons gebied. Dit is inclusief bermen, bomen, bruggen, sluisen en verlichting.

€ 6,2

Gezond water

We zorgen voor gezond oppervlaktewater. We nemen maatregelen om een goede chemische en biologische waterkwaliteit te realiseren.

€ 0,9

Watertekort voorkomen

Door langer durende droge periodes treedt steeds vaker watertekort op. We voorkomen zoveel mogelijk de gevolgen door het beschikbare zoetwater op een duurzame, eerlijke manier te verdelen.

€ 1,0

Crisisbeheersing

Het is onze taak om dijkdoorbraken, overstromingen en andere crisissituaties zoveel mogelijk te voorkomen. We zijn voorbereid voor als het toch een keer misgaat.

Samenvatting exploitatie naar effect

Exploitatie <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Waterveiligheid	Kosten	55,5	58,6	55,5
	Opbrengsten	-15,2	-12,1	-11,9
	Afrondingsverschil	-	-	-0,1
	Netto	40,3	46,5	43,5
Wateroverlast beperken	Kosten	59,6	57,1	56,9
	Opbrengsten	-2,3	-1,4	-0,7
	Netto	57,3	55,7	56,2
Watertekort voorkomen	Kosten	0,8	0,8	0,9
	Opbrengsten	-0,1	-	-
	Netto	0,7	0,8	0,9
Gezond water	Kosten	6,5	6,3	6,2
	Opbrengsten	-0,1	-	-
	Netto	6,4	6,3	6,2
Schoon water	Kosten	69,1	70,1	69,8
	Opbrengsten	-3,4	-2,7	-2,5
	Netto	65,7	67,4	67,3
Veilige (vaar)wegen	Kosten	30,9	24,9	24,5
	Opbrengsten	-8,2	-7,6	-7,6
	Netto	22,7	17,3	16,9
Crisisbeheersing	Kosten	1,5	1,1	1,0
	Opbrengsten	-0,1	-	-
	Netto	1,4	1,1	1,0
Bestuur en Organisatie	Kosten	31,2	35,1	32,4
	Opbrengsten	-8,6	-5,5	-5,3
	Afrondingsverschil	0,1	-	-
	Netto	22,7	29,6	27,1
Totaal kosten		255,1	254,0	247,2
Totaal opbrengsten		-38,0	-29,3	-28,0
Afrondingsverschil		0,1	-	-0,1
Totaal netto		217,2	224,7	219,1
Bestemmingsreserves voor tariefseglisatie ¹		-1,5	-7,5	0,2
Waterschapsbelastingen		-218,1	-217,2	-219,3
Totaal		-2,4	-	-

Samenvatting investeringsvolumes naar effect

Investerings <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Waterveiligheid	Uitgaven	23,8	62,9	138,8
	Inkomsten	-17,9	-62,2	-138,1
	Netto	5,9	0,7	0,7
Wateroverlast beperken	Uitgaven	15,0	12,1	6,6

¹ In de jaarstukken 2016 worden hier de mutaties van alle reserves weergegeven. Om aan te sluiten op de tabellen van hoofdstuk 2 t/m 9 betreft het hier alleen de bestemmingsreserves voor tariefseglisatie.

Investerings <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
	Inkomsten	-5,0	-0,7	-4,0
	Netto	10,0	11,4	2,6
Gezond water	Uitgaven	0,1	1,3	1,2
	Inkomsten	-0,1	-0,6	-0,5
	Netto	0,1	0,7	0,7
Schoon water	Uitgaven	11,9	12,6	18,2
	Inkomsten	-0,8	-1,3	-1,2
	Netto	11,1	11,3	17,0
Veilige (vaar)wegen	Uitgaven	1,6	1,5	0,7
	Inkomsten	-0,1	-	-
	Netto	1,5	1,5	0,7
Bestuur en Organisatie	Uitgaven	2,4	3,6	5,3
	Inkomsten	-	-	-
	Netto	2,4	3,6	5,3
Totaal uitgaven investeringen		54,8	94,0	170,8
Totaal inkomsten investeringen		-23,9	-64,8	-143,8
Afrondingsverschillen		0,2	-	-
Totaal netto investeringen		31,1	29,2	27,0

Belastingen

Onderstaande tabel geeft de netto-belastingopbrengsten per taak weer. Dit jaar gaan we uit van een stijgende belastingopbrengst (1%), dit is een afwijking ten opzichte van het Meerjarenplan 2018-2021 (0%). Dit is het gevolg van effecten die buiten onze beïnvloedingssfeer liggen en die leiden tot onvermijdbare, structureel hogere kosten. Als college willen wij de ambities uit het MJP in stand houden en kiezen we voor een gezond financieel evenwicht met structureel hogere opbrengsten. Daarom stellen wij deze belastingaanpassing van 1% (€ 2,1 miljoen) voor.

Netto belastingopbrengsten <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Watersysteem	-120,8	-122,8	-127,3
Zuiveringen	-82,5	-79,2	-76,1
Wegen	-14,8	-15,3	-15,9
Afrondingsverschil	-	0,1	-
Totaal	-218,1	-217,2	-219,3

Reserves

De reserves laten de volgende ontwikkeling zien. Voor meer details ten aanzien van de reserves verwijzen we naar de paragraaf weerstandsvermogen en risico's en de paragraaf onttrekkingen aan egaliseringsreserves en voorzieningen.

Reserves (bedragen x € 1 miljoen)	Stand per 1 januari 2018	Mutaties in 2018		Stand per 31 december 2018
		Vermeer- deringen	Vermin- deringen	
Algemene reserve	35,4	-	-	35,4
Watersysteembeheer	5,3	-	-2,3	3,0
Zuiveringsbeheer	27,7	1,4	-1,0	28,1
Wegenbeheer	5,0	2,1	-	7,1
Subtotaal bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie²	38,0	3,5	-3,3	38,2
Subtotaal overige bestemmingsreserves	35,4	-	-4,4	31,0
Totaal reserves	108,8	3,5	-7,7	104,6

Ontwikkeling van de schuldenpositie

Per 31 december 2018 is de omvang van de leningenportefeuille € 385,3 miljoen. Het gemiddelde rentepercentage van de langlopende geldleningen is 2,15%. De schuldenpositie mag in 2030 maximaal tweemaal de belastingopbrengst zijn, zoals afgesproken in het Collegeprogramma 2015-2019. De belastingopbrengst bedraagt € 219,3 miljoen, de norm komt daarmee uit op € 438,6 miljoen. De schuldenpositie blijft in 2018 binnen deze norm.

Samenhang

In deze begroting houden wij de ambities uit het MJP 2018-2021 in stand, onze prestaties met bijbehorende mijlpalen zijn op dit niveau gebleven. We zien de kosten van arbeid toenemen als gevolg van resultaat van de CAO onderhandelingen en stijging van de pensioenpremies. Dit komt mede voort uit de opwaartse economische druk. Om onze ambities te realiseren en deze toenemende kosten te dekken, is een stijging van de belastingopbrengsten met 1% noodzakelijk. We zien dat de hogere kosten zich met name concentreren aan de kant van watersysteembeheer. De bestemmingsreserve van deze taak is niet toereikend om dit op te vangen, daarom trachten we met de belastingverhoging het tekort bij het watersysteembeheer te compenseren. Dit doen we rekening houdend met de stijgingen van de verschillende profielen van de belastingbetalers. Bij de zuiveringstaak zien we het tegenovergestelde. Hier zijn de kosten lager dan de opbrengsten en is de bestemmingsreserve toereikend. Daarom laten we de belastingopbrengst van de zuiveringsheffing dalen. Bij de wegenheffing zorgen we dat de bestemmingsreserve wordt aangevuld om voldoende middelen te reserveren om de wegenoverdracht te kunnen bekostigen. In totaliteit neemt de bestemmingsreserve minimaal toe (€ 0,2 miljoen).

Normaliter zouden we geld moeten lenen om onze ambities te kunnen bekostigen. Echter zullen we komende jaar een groot bedrag aan subsidies van het HWBP ontvangen waardoor wij geen langlopende leningen hoeven af te sluiten. Dit zorgt ervoor dat onze langlopende leningenportefeuille eind 2018 uitkomt op € 385,3 miljoen.

² In de mutatie van de bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie is het (voorlopige) resultaat van 2017 niet verwerkt.

1. Inleiding

In deze begroting leest u welke effecten wij willen bereiken voor de inwoners in ons werkgebied, welke prestaties wij daarvoor in 2018 leveren en wat de verwachte kosten zijn. De begroting vormt een uitwerking van de eerste jaarschijf uit het Meerjarenplan 2018-2021. Tevens sluit deze begroting aan op de Deltavisie, het Collegeprogramma en het Waterprogramma 2016-2021.

1.1 Eigentijds en innovatief polderen

We staan halverwege de bestuursperiode. In gesprek met het algemeen bestuur hebben we in september de koers bepaald voor de komende jaren. Vanuit de omgeving komt veel op ons af: er ligt een Investeringsagenda van de VNG, IPO en Unie van Waterschappen die positief ontvangen is door het aanstaande kabinet. Dat zal onze ambitie bepalen op het gebied van klimaat- en energietransitie, klimaatbestendigheid en circulaire economie.

De ambities uit ons Klimaat- en energieprogramma (100% CO₂- en energieneutraliteit in 2025) zullen de komende jaren veel aandacht en inzet vergen. Met de uitrol van de maatregelen uit dit programma maken we een grote stap in de verduurzaming van HHNK.

De Deltacommissaris heeft het thema ruimtelijke adaptatie op de agenda gezet. We zijn al volop aan de slag om ons eigen beheer te toetsen met de watersysteemanalyse. Met ons hydraulisch rekenmodel 3Di brengen we kwetsbaarheden in onze waterhuishouding in kaart. We werken de Klimaatatlas verder uit en gebruiken deze als basis voor klimaatstresstesten en om het waterbewustzijn te vergroten. Zo kunnen we straks het gesprek aangaan met onze stakeholders over waar de verantwoordelijkheden liggen om de gevolgen van klimaatverandering te adapteren, te mitigeren of te beheersen.

Het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer krijgt invulling via de samenwerking Bodem en Water. We stimuleren het waterbewustzijn in de landbouw en stellen voor kansrijke maatregelen een subsidie-regeling open.

De aankomende Omgevingswet zorgt voor een verdergaande digitaliseringsopgave: we moeten investeren om mee te blijven doen in de top van Nederland en moeten ons nieuwe technieken en oplossingen eigen maken.

De informatie- en procestechnologie krijgt een kwaliteitsimpuls. Door volledige automatisering van onze processen willen we deze zo efficiënt en effectief mogelijk sturen.

De periode van economische stagnatie lijkt achter ons te liggen. Nu de economie herstelt zien we verandering in vraag en aanbod van beschikbaar en gekwalificeerd personeel en de beschikbaarheid van gespecialiseerde diensten op de markt. De economische voorspoed leidt tot een opwaartse druk op de arbeidskosten. Dit vertaalt zich ook in de cao-onderhandelingen, mede gelet op de ontwikkelingen bij collega-overheden. Nog directer voelbaar is dit bij de inhuur van tijdelijke krachten. Tarieven van gespecialiseerde krachten zijn het afgelopen jaar sterk opgelopen. Nieuwe werken, onderhouds- en adviesdiensten worden de komende jaren duurder.

Deze ontwikkeling geeft een extra inspanning om onze organisatie toekomstbestendig te houden.

Binnen deze context van ontwikkelingen werken we er aan om onze kerntaken nu en in de toekomst, eigentijds en innovatief polderend, uit te voeren. De tarieven mochten conform het collegeprogramma maximaal 3% stijgen en door strakke sturing zijn we ruimschoots binnen deze ambitie gebleven. Dat levert nu wel een spanning op; de toegenomen ambities en nieuwe ontwikkelingen maken dat het hoogheemraadschap het afgelopen jaar zeer scherp aan de wind heeft

gezeild. Dit blijkt ook uit de concernrapportage over het tweede kwartaal 2017. De reserve watersysteembeheer staat onder druk vanwege hogere kosten in 2017 en 2018 en mogelijk ook in de jaren 2019 en verder.

Voor het komende jaar is daarom een inflatiecorrectie van de belastingen voorzien om de kosten beheersbaar en onze kwaliteit en ambities overeind te houden.

1.2 Leeswijzer

De begroting is opgesteld met inachtneming van de interne en externe kaders en wet- en regelgeving en is opgebouwd rondom de maatschappelijke effecten. De effecten zijn opgenomen in de hoofdstukken 2 tot en met 9 met:

- een korte inleiding per effect;
- een uitwerking van de prestaties per resultaat: wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen in 2018 (mijlpalen) en wat zijn de kosten;
- per prestatie de exploitatie en investeringen.

De prestaties zijn gelijk aan die uit het MJP 2018-2021.

De risicoparagrafen bij ieder effect komen grotendeels overeen met die uit de concernrapportage over het tweede kwartaal 2017.

Ter vergelijking zijn in de tabellen de bedragen van de begroting 2017 en de jaarrekening 2016 opgenomen. De voorgaande jaren zijn aangepast aan de huidige indeling naar effecten, resultaten en prestaties. In de tabellen kunnen afrondingsverschillen voorkomen (deze zijn maximaal € 0,1 miljoen). Deze worden benoemd. Door afrondingen kunnen er ook aansluitingsverschillen voorkomen tussen verschillende tabellen.

Na de hoofdstukken per effect worden de (verplichte) begrotingsparagrafen gepresenteerd zoals opgenomen in het Waterschapsbesluit. De paragraaf over het EMU-Saldo is opgenomen in het hoofdstuk Financiering.

1.3 Afwijkingen ten opzichte van de begroting 2017 en het meerjarenplan 2018-2021

De begroting 2018 is een uitwerking van de eerste jaarschijf van het MJP. Hieronder geven we de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de begroting 2017 en het MJP weer.

- De gemiddelde stijging van de belastingopbrengsten in de begroting 2018 is 1%. Deze was in de begroting 2017 en het MJP 0%.
- De omslagrente in de begroting 2018 is 1,8%. Deze was in de begroting 2017 2,1% en in het MJP 1,9%.
- De schuldpositie is door het vervroegd aflossen van een lening van € 10 miljoen gedaald ten opzichte van zowel de begroting 2017 als het MJP.
- Er is rekening gehouden met een loonstijging als gevolg van een cao-wijziging en een stijging van de pensioenpremies. In zowel de begroting 2017 als het MJP kon hiermee nog geen rekening worden gehouden.

2. Waterveiligheid

Het hoogheemraadschap is aantoonbaar in control op het gebied van waterveiligheid. Dit betreft zowel de werkprocessen als de daadwerkelijke staat van de waterkeringen. In 2018 stellen wij voor de tweede keer een veiligheidsrapportage vast waarmee we verantwoording afleggen.

2.1 Resultaat 1: Onze waterkeringen bieden het beschermingsniveau zoals dat is afgesproken met de toezichthouder

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings				Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaarrekening		Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018		2016	2017	2018	
P01 In 2021 zijn de primaire waterkeringen op orde die op het landelijk HWBP-2-programma staan.	12,0	10,0	4,9	Uitgaven	16,6	58,7	131,9	<i>Projecten in voorbereiding:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Zeedijk 't Horntje • Markermeerdijk Durgerdam
				Inkomsten	-16,5	-58,4	-131,9	
				Netto	0,1	0,3	-	<i>Projecten in uitvoering:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Prins Hendrikzanddijk • Markermeerdijken • Waddenzeedijk Texel • Hoogwaterkering Den Oever
P02 In 2050 zijn de primaire waterkeringen op orde gebracht die op het landelijke HWBP-programma staan. In 2017 is de versterkings-	2,3	2,6	7,4	Uitgaven	1,4	4,2	6,9	<ul style="list-style-type: none"> • We voeren een vervroegde verkenning uit ten behoeve van de scopebepaling voor de versterking van de primaire keringen:
				Inkomsten	-1,2	-3,8	-6,2	
				Netto	0,2	0,4	0,7	

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings				Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaarrekening		Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018		2016	2017	2018	
opgave van HHNK voor de categorie C-keringen duidelijk en in 2024 is de versterkingsopgave gebaseerd op de nieuwe normen helder.								<p><i>Markermeerdijken Gouwee en Buiten-IJ (scope in 2019) en Helderse Zeewering in combinatie met Het Nieuwe Diep Den Helder (scope in 2019).</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>We voeren een omgevingsgerichte verkenning uit ten behoeve van het voorkeursalternatief (VKA) voor de versterking van de voormalige C-keringen inclusief kunstwerken: Noordzeekanaal (VKA in 2019) en Wieringermeerkering (VKA in 2019).</i> <i>We voeren een omgevingsgerichte verkenning uit ten behoeve van het VKA voor de versterking van de primaire keringen: Balgzanddijk, Amsteldiepdijk, Wieringerzeewering (VKA in 2019).</i> <i>We voeren een verkenning uit ten behoeve van het VKA en de planvorming voor de versterking/ vervanging van kunstwerken.</i>

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings				Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaarrekening		Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018		2016	2017	2018	
P03 In 2019 voldoet minimaal 80% van de genormeerde regionale keringen aan de norm.	4,6	12,0	9,6	Uitgaven	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We verbeteren circa 25 km boezemkades.
				Inkomsten	-	-	-	
				Totaal	-	-	-	
P04 In 2023 hebben we al onze kering trajecten beoordeeld conform de afgesproken beoordelingsmethodiek.	2,7	2,3	2,5	Uitgaven	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We beoordelen drie primaire dijktrajecten met het wettelijk beoordelingsinstrumentarium (WBI2017). We toetsen ca. 150 km regionale kering. We toetsen ca. 200 kunstwerken in de regionale keringen.
				Inkomsten	-	-	-	
				Netto	-	-	-	
P05 In 2019 is ons onderhoud risico gestuurd ingericht en hebben we	16,9	18,4	17,6	Uitgaven	5,9	-	-	<ul style="list-style-type: none"> Cluster Waterveiligheid stelt onderhoudsplannen op voor onze
				Inkomsten	-0,2	-	-	

aantoonbaar inzicht in de staat van onze waterkeringen.				Netto	5,7	-	-	<p><i>keringen en kunstwerken. Deze stellen ons in staat om beter risico-gestuurd beheer en onderhoud uit te voeren doordat ze per asset een afweging geven in welke vorm van onderhoud en welke interval het meest recht gedaan wordt aan de prestatie die wij van de betreffende asset verwachten. Deze prestatie wordt afgewogen in een risicomatrix.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>We richten het Onderhouds-beheersysteem InforEAM³ volledig in en registreren alle maatregelen die wij treffen op onze dijken, duinen en waterkerende kunstwerken. Zo hebben we een doorlopend inzicht in de staat van onderhoud van onze assets.</i> • <i>We vertalen de adviezen van de handreiking Beheerregister conform de zorgplicht naar concrete werkafspraken en verwerken deze in ons beleid. Onze werkprocessen (zoals vergunningverlening, toezicht en handhaving) worden hierop aangepast.</i> • <i>We leveren de Veiligheidsrapportage op en volgen hierbij het werkproces.</i> • <i>Cluster Waterveiligheid komt met een bestuursvoorstel om opdracht te</i>
---	--	--	--	-------	-----	---	---	--

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings				Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaarrekening		Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018		2016	2017	2018	
								geven voor de toetsing van de regionale kunstwerken aan het cluster Onderzoek. Hierbij wordt zo veel mogelijk het proces aangehouden dat is gevolgd voor de primaire kunstwerken. <ul style="list-style-type: none"> • Het maaibeleid wordt verankerd in instandhoudingsplannen. • We stellen zowel de inrichting als de verantwoordelijkheden voor het informatiebeheer vast in een werkproces.
Afrondingsverschillen	-0,1	-0,1	-		-0,1	-	-	
Totaal	38,4	45,2	42,0	Totaal	5,9	0,7	0,7	

P01: In 2021 zijn de primaire waterkeringen op orde die op het landelijk HWBP-2-programma staan.

Dit jaar zijn twee HWBP-2-projecten in voorbereiding (Zeedijk 't Horntje en Markermeerdijk Durgerdam) en zijn er vier in uitvoering (Prins Hendrikzanddijk, Markermeerdijken Hoorn-Edam-Amsterdam, Waddenzeedijk Texel en Hoogwaterkering Den Oever). De verwachting is dat de procedure van het projectplan Waterwet voor de Markermeerdijken Hoorn-Edam-Amsterdam in 2018 is afgerond en dat met de uitvoering kan worden gestart.

De versterking van de Markermeerdijken wordt in een alliantie met een aannemer uitgevoerd, een unieke samenwerkingsvorm binnen de natte infrastructuur. In dit project worden innovatieve oplossingen zoals de 'oeverdijk', en de resultaten van 'dijken op veen' en 'bewezen sterkte' meegewogen in de keuze voor de

³ Een softwareprogramma voor assetmanagement. EAM staat voor Enterprise asset Management, Infor is de naam van de leverancier.

definitieve oplossing. Het stadsstrand in Hoorn is een concreet voorbeeld van een vraag vanuit de gemeente die in de uitvoering van het project kan worden meegenomen (meekoppelkans) en waarover bestuurlijk overeenstemming bestaat.

Voor de Prins Hendrikdijk is gekozen voor een zandige oplossing, met een nieuw strand als resultaat. Deze oplossing is mogelijk geworden door de gezamenlijke financiering door de betrokken overheden en het Waddenfonds.

Bij de Zeedijk 't Horntje geven we invulling aan de ambitie van een brede coalitie om het NIOZ binnendijks te brengen.

De exploitatiebegroting bestaat voornamelijk uit de solidariteitsbijdrage. Doordat de HWBP-2-projecten aflopen, daalt de solidariteitsbijdrage naar € 4,1 miljoen (2016: € 11,7 miljoen, 2017: € 9,5 miljoen)⁴.

Foto: Artist impression Prins Hendrikzanddijk

⁴ De totale solidariteitsbijdrage voor HWBP-2 en nHWBP bedraagt € 11,2 miljoen (2016: € 14,0 miljoen, 2017: € 11,8 miljoen)

P02: In 2050 zijn primaire waterkeringen op orde gebracht die op het landelijke HWBP-programma staan. In 2017 is de versterkingsopgave van HHNK voor de categorie C-keringen duidelijk en in 2024 is de versterkingsopgave gebaseerd op de nieuwe normen helder.

Dit is een voortrollend programma met een jaarlijks budget. Op basis van veiligheidsurgentie wordt ieder jaar voor een periode van zes jaar geprogrammeerd, met een doorkijk van twaalf jaar. Riscomanagement en -beheersing spelen in dit programma een belangrijke rol, omdat vooraf subsidie wordt verstrekt. Naast de solidariteitsbijdrage wordt 10% van de projectkosten door ons betaald. Hierdoor ontstaat een toename in het investeringsvolume. De solidariteitsbijdrage voor het (nieuwe) HWBP stijgt door het toenemende aantal projecten in 2018 naar € 7,1 miljoen (2016: € 2,3 miljoen, 2017: € 2,3 miljoen)⁴.

Door de veranderde subsidiesystematiek krijgt HHNK in dit nieuwe HWBP met grotere risico's te maken dan in het HWBP-2. De uitvoeringskansen en risico's komen geheel bij HHNK te liggen.

De volgende HWBP-projecten worden voorbereid (verkenning of planvorming): Markermeerdijken Gouzee en Buiten-IJ, de Helderse Zeewering in combinatie met Het Nieuwe Diep Den Helder, de voormalige categorie C-keringen (Noordzeekanaal en Wieringermeerkering) en de gezamenlijke primaire waterkeringen tussen Den Helder en Den Oever (Balgzanddijk, Amsteldiepdijk en Wieringerzeewering). Verder wordt in verschillende fases van voorbereiding of realisatie gewerkt aan de versterking van Kunstwerken (acht objecten).

De 'koppelstukken' Texel en Markermeerdijken worden meegenomen in de gelijknamige HWBP-2-projecten (P01).

Foto: Hoogwaterkering Den Oever

P03: In 2019 voldoet minimaal 80% van de genormeerde regionale keringen aan de norm.

In 2018 wordt 25 kilometer boezemkade verbeterd. Daarnaast werken we actief aan het optimaliseren van de versterkingsopgave. Zo doen we in samenwerking met de STOWA⁵ onderzoek naar nieuwe geotechnische sterkteberekeningen. Een ander voorbeeld is het opstellen van een geavanceerd beheerdersoordeel op basis van bewezen sterkte. Hierdoor worden minder kilometers afgekeurd. Daarnaast heeft onderzoek aangetoond dat ingedroogde bagger uit het watersysteem kan worden hergebruikt om kades mee te versterken. Ook dit leidt tot kostenoptimalisatie. Het totale programmabudget is gelijk maar de jaren laten door verschuivingen verschillen in uitgaven zien.

Met ingang van 2016 wordt VBK vanuit exploitatie betaald en hierbij wordt een ideaalcomplex gehanteerd. Doordat in 2016 minder projecten zijn gerealiseerd (vertraging in Heerhugowaard en Beemster) ontstaat in 2017 een piek om dit op te vangen. In 2018 normaliseren de kosten zich. Het totale programmabudget is ongewijzigd.

P04: In 2023 hebben we al onze keringtrajecten beoordeeld conform de afgesproken beoordelingsmethodiek.

Met het wettelijk beoordelingsinstrumentarium (WBI2017) beoordelen we of de primaire keringen aan de nieuwe normen voldoen. Onze primaire keringen bestaan uit vijftien dijktrajecten. In 2017 hebben we drie (verschillende typen) dijktrajecten beoordeeld, in 2018 beoordelen we drie andere dijktrajecten. In 2023 moeten alle trajecten beoordeeld zijn: dan verschijnt de landelijke veiligheidsrapportage over deze beoordelingsronde.

Voor de beoordeling is het beheerregister van belang, evenals de informatie uit inspecties, onderhoudswerken en verbeteringswerken. Dit geldt ook voor de informatie over de inzet van de crisisbeheersingsorganisatie. Het gestructureerd en centraal opslaan van deze data is in de zorgplicht verankerd.

Conform de afspraak met de provincie Noord-Holland wordt de detailtoetsing van de genormeerde regionale keringen voortgezet. We toetsen circa 150 km regionale keringen en circa 200 kunstwerken. We toetsen conform de leidraad, onze eigen richtlijnen en aanvullende richtlijnen vanuit de provincies in West-Nederland. De afgekeurde kilometers vormen input voor een nieuw versterkingsprogramma (VBK3), dat in de periode 2018-2021 wordt ontwikkeld.

⁵ Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer

Foto: Eén van onze primaire keringen

P05: In 2019 is ons onderhoud risicogestuurd ingericht en hebben we aantoonbaar inzicht in de staat van onze waterkeringen.

Risicogestuurd wil zeggen dat we steeds een afweging maken tussen kwaliteit, kosten en kwetsbaarheid (assetmanagement). Voor de primaire keringen pakken we dit op onder de zorgplicht. De zorgplicht omvat zowel de inspectie, het beheer en het onderhoud van de primaire keringen als de managementinformatie en de crisisbeheersing. We kunnen aantonen dat de veiligheid van de primaire keringen goed is geborgd en dat we aantoonbaar 'in control' zijn. In 2018 zijn we zover dat we doorlopend inzicht hebben in de onderhoudstoestand en het medegebruik van ons areaal primaire keringen.

Ook voor de regionale keringen en de kunstwerken willen we de onderhoudstoestand en het medegebruik doorlopend inzichtelijk hebben en houden. Met behulp van instandhoudingsplannen voor primaire en regionale keringen en de kunstwerken borgen we het risicogestuurd beheer en onderhoud aan onze assets. Met

prestatie-indicatoren monitoren we de voortgang van onze werkprocessen. Ons onderhoudsbeheersysteem wordt hiervoor ingericht en waar nodig aangepast zodat we uniform kunnen werken.

De veiligheidsrapportage, het op orde houden van het beheerregister en het verder implementeren van beheer en onderhoud op basis van de afweging kwaliteit, kwetsbaarheid en kosten zijn doorlopende taken geworden. Deze items uit de jaarschijf van 2017 worden door middel van de PDCA⁶-cyclus verder verfijnd en verbeterd.

Voor de toetsing en voor het op orde krijgen van de genormeerde kunstwerken in de regionale keringen wordt een voorstel ingebracht bij het bestuur, conform de afspraak met de provincie Noord-Holland.

In 2017 is de uitvoering van het maaibeleid geëvalueerd. Hierover verschijnt een rapportage. De verbeterpunten uit de evaluatie worden vastgelegd in beheerplannen, waarbij de PDCA-cirkel wordt gevolgd.

We werken verder aan het op orde krijgen van de managementinformatie: we digitaliseren en automatiseren onze werkprocessen, we implementeren InforEAM⁷ voor dijken, duinen en waterkerende kunstwerken en we stellen zowel de inrichting van informatiebeheer als de bijbehorende verantwoordelijkheden vast.

⁶ Plan-Do-Check-Act

⁷ Een softwareprogramma voor assetmanagement. EAM staat voor Enterprise Asset Management, Infor is de naam van de leverancier.

2.2 Resultaat 2: Hollands Noorderkwartier is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
P06 In 2018-2021 nemen we waterveiligheid standaard mee in onze advisering over ruimtelijke inrichting vanuit het concept meerlaagse veiligheid.	1,9	1,1	1,4 ⁸	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • <i>De Beleidsnota Waterkeringen 2018-2023 wordt voorgelegd aan het bestuur.</i> • <i>Binnen het Kustpact borgen wij de waterveiligheid. De opname van de duinvoetlijn in het Kustpact waarborgt de aangroei van de duinen.</i> • <i>We classificeren de overige keringen en stellen een onderhouds-programma vast.</i>
Totaal	1,9	1,1	1,4	-	-	-	

P06: In 2018-2021 nemen we waterveiligheid standaard mee in onze advisering over ruimtelijke inrichting vanuit het concept meerlaagse veiligheid.

Meerlaagse veiligheid is verankerd in ons beleid. In onze advisering over ruimtelijke ordening richten we ons primair op de meest kwetsbare functies (bijvoorbeeld ziekenhuizen).

⁸ De bedragen variëren tussen de jaren met name door wijzigingen in verwachte inzet van capaciteit.

In 2017 is de Beleidsnota Waterkeringen 2012-2017 geëvalueerd. De nieuwe Beleidsnota Waterkeringen 2018-2023 wordt in 2018 voorgelegd aan het bestuur.

Het Kustpact is op Rijksniveau bestuurlijk vastgesteld. Partijen hebben zich verplicht om gezamenlijk te komen tot het vastleggen en uitvoeren van afspraken die leiden tot een goede balans tussen bescherming en behoud van kernkwaliteiten en collectieve waarden van de kustzone enerzijds en mogelijkheden voor ontwikkeling anderzijds. HHNK denkt samen met andere waterschappen en het Rijk mee over een integrale aanpak, waarvan waterveiligheid en de kustlijn zorg voldoende onderdeel uitmaken. Om de dynamische processen van de kust goed in beeld te hebben, wordt verder onderzoek gedaan en gemonitord, zodat gericht kan worden geadviseerd over medegebruik.

Bouwsteen: Alle dijken tellen mee! Een verdiepingsslag op het veiligheidsdenken

Samen met provincie, gemeenten en veiligheidsregio's voeren we een compartimenteringsstudie uit. We verkennen niet alleen de veiligheid van de reeds aanwezige compartimenten in ons gebied, maar bekijken ook of we nieuwe kunnen creëren. We brengen de functies van de overige keringen in beeld en stellen daarvoor onderhoudsstrategieën vast. Doel is om te komen tot een optimalisering van de inrichting van het gebied teneinde slachtoffers en schade verder te beperken.

2.3 Resultaat 3: door multifunctioneel gebruik bieden onze keringen niet alleen waterveiligheid maar hebben ze ook maatschappelijk toegevoegde waarde

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaarrekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
P07 In 2017-2020 ondersteunen we innovatieve oplossingen waarbij multifunctioneel gebruik van de	-	-	- ⁹	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We ontwikkelen een kanskaart voor multifunctionele dijken.

⁹ Kosten zijn lager dan € 50.000 en daardoor niet zichtbaar in de tabel.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaarrekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
waterkering ten goede komt aan maatschappelijke doelstellingen én waterveiligheid.							<ul style="list-style-type: none"> We sluiten aan bij de POV kabels en leidingen voor verdere beleidsontwikkeling. Eventuele wijzigingen worden ter besluitvorming aangeboden aan het bestuur bij het gereed komen van de beleidsnota waterkeringen in Q2. We brengen in VBK-projecten meekoppelkansen voor biodiversiteit in beeld.
P08 Onvoorzien Waterveiligheid	-	0,1	0,2	-	-	-	
Totaal	-	0,1	0,2	-	-	-	

P07 In 2017-2020 ondersteunen we innovatieve oplossingen waarbij multifunctioneel gebruik van de waterkering ten goede komt aan maatschappelijke doelstellingen én waterveiligheid.

Bouwsteen: Multifunctionaliteit als sterkte

Doel van de bouwsteen is om vóór 2021 een gedragen werkwijze te ontwikkelen voor multifunctionele dijken. Na de pilot met de gemeente Den Helder wordt in samenspraak met het Landelijk Bureau HWBP en de projectoverstijgende verkenning (POV¹⁰) bekeken welke locaties of trajecten geschikt zijn voor multifunctioneel gebruik. Dit wordt vertaald in een kanskaart die onze ambitie en focus weergeeft. Daarnaast zal overgangsbeleid worden ontwikkeld (met ruimere mogelijkheden voor het bouwen op dijken).

Bouwsteen: De dijk als kabelgoot

De bovengrondse en ondergrondse infrastructuur wordt steeds drukker, met als gevolg dat de regie op de infrastructuur in de ondergrond steeds complexer wordt. De dijk als kabelgoot is een metafoor voor een zodanige oplossing van de problematiek van (re)constructie van nutsvoorzieningen langs en in de waterkering dat deze meerdere maatschappelijke doelstellingen ten goede komt. Hiervoor stellen we beleidsregels vast. De ambitie is een optimale samenwerking tussen overheden en kabels- en leidingenbeheerders in 2021.

Foto: Pilot Nauernasche Vaart

¹⁰ Een verkenning die is bedoeld om landelijk kennis en netwerken te delen op ontwikkelvraagstukken.

Voor de verdere ontwikkeling van ons beleid sluiten wij aan bij de POV kabels en leidingen. De samenwerking met PWN en andere netwerkbeheerders wordt gecontinueerd. Ook werken we samen met PWN en andere netbeheerders om te komen tot de maatschappelijk beste oplossing voor het behouden, verplaatsen, vervangen of verwijderen van kabels en leidingen binnen de veiligheidszone van de kering.

Bouwsteen: Natuur als oplossing voor (extra) veiligheid

Bij plannen voor dijkversterkingen nemen we de natuurvariant verplicht mee, we beschouwen aanleg en beheer¹¹ in samenhang, we betrekken belangen- en kennispartijen vroegtijdig, we monitoren en we ontwikkelen onze kennis op dit gebied. Verder is een verandering van houding en cultuur nodig: van 'lijndenken' naar 'zonedenken' (waterkering inclusief voor- en achterland). Eén van de ambities is om integrale beheerplannen tot stand te brengen, waarbij alle functies van het object (veiligheid, natuur, waterkwaliteit, recreatie) samenhangend worden ingepast.

Wij werken mee aan initiatieven en meekoppelkansen. In 2017 is een onderzoek gestart naar het meekoppelen van biodiversiteitskansen in het ontwerpen van VBK-projecten. In 2018 wordt dit onderzoek afgerond.

¹¹ Ook wel Life Cycle Costing (LCC) genoemd.

2.4 Risico's waterveiligheid

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Risico-categorie	Beheersmaatregelen
Nieuw	MMD: HHNK wordt gevraagd/in de positie gedrongen financieel bij te dragen aan de meerkosten versterkingsvariant Uitdam	6	€ 10.000.000	Politiek/ bestuurlijk	<ul style="list-style-type: none"> Lobby in bestuurlijk en (hoog) ambtelijk netwerk Dilemma op tafel blijven leggen bij HWBP2 en Ministerie van Infrastructuur en Milieu Deltacommissaris inzetten om zijn advies uit extra participatieproces Uitdam uitgevoerd te krijgen
Ongewijzigd	MMD: De voorbereidingskosten van het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam (HEA) worden niet volledig gesubsidieerd	3	€ 3.500.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none"> Met projectbureau HWBP2 is afgesproken dat HHNK niet 'gestraft' mag worden voor optimalisaties. Eventuele optimalisaties worden in relatie tot de relatieve voorbereidingskosten continu in beeld gebracht. Ontwikkeling voorbereidingskosten wordt periodiek besproken met HWBP2 en extra kosten (bewezen sterkte, toepassing Dijken op Veen) worden apart in beeld gebracht.
Gewijzigd	In het VBK-project Jisperdijk is de boezemkade uitzonderlijk instabiel.	6	€ 1.500.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none"> Het project is aanbesteed op 'kwaliteitsbeleid' als onderscheidend item.
Gewijzigd	Bezwijken dijklichaam (locatie: Nieuwe Diep)	9	€ 250.000	Politiek/ bestuurlijk	<ul style="list-style-type: none"> Tijdelijke maatregel wordt op korte termijn uitgevoerd. Ook zaak om haast te maken met definitieve maatregel. Eerste stap daarin is beoordelen normtraject 13-4 en vervolgens aanmelden bij HWBP (voorfinanciering in verband met onder andere meekoppelkansen). Gesprek over kostenverdeling met Port of Den Helder. De nieuwe beoordeling is ondergebracht bij de technisch manager.

3. Wateroverlast beperken

De komende jaren anticiperen we, samen met onze partners, op de doorgaande klimaatverandering en maatschappelijke ontwikkelingen. Het eerste Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie¹² dat op Prinsjesdag is gepresenteerd pleit voor een snellere en intensievere aanpak van onder andere wateroverlast. Alle gemeenten in Nederland moeten de komende twee jaar samen met waterschappen een stresstest doen om knelpunten op het gebied van onder meer wateroverlast in beeld te brengen. Met dit Deltaplan moet Nederland zo goed mogelijk worden voorbereid op de gevolgen van klimaatverandering.

Door de aan- en afvoer en tijdelijke opslag van water reguleren wij het waterpeil. Met het programma Wateropgave zorgen wij voor een basisbescherming tegen wateroverlast. Ondanks deze inspanningen komt wateroverlast steeds vaker voor. Daarom zijn we inmiddels gestart met een vernieuwde watersysteemstudie.

Foto: de IJsbaan in Wognum dient ook als waterberging.

¹² Het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie is een nationaal plan van gemeenten, provincie, waterschappen en het Rijk. Het uiteindelijke doel van de deltabeslissing is dat Nederland in 2050 waterrobuust en klimaatbestendig is ingericht.

3.1 Resultaat 1: In ons beleid en programma's zijn klimaatbestendigheid en maatschappelijke ontwikkelingen verwerkt

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
P09 In 2020 werken HHNK en partners gebiedsgericht samen in het kader van de Omgevingswet.	7,5 ¹³	3,5	3,7	1,7	-	0,2	<ul style="list-style-type: none"> • We maken met minimaal vier gemeenten afspraken over overname van het onderhoud van stedelijk water. • We werken de Klimaatatlas verder uit en gebruiken deze als basis voor klimaatstress-testen en om het waterbewustzijn te vergroten. • We houden met 90% van alle gemeenten workshops om het waterbewustzijn in relatie tot het klimaat te vergroten. • We zoeken actief de samenwerking met de Noordkop en Laag Holland op en stimuleren de totstandkoming van gebiedsvisies in het kader van de Omgevingswet. • We agenderen watervraagstukken bij alle gemeentelijke omgevingsvisies.
P10 In 2019 is het Waterprogramma herijkt en in 2021 is er een nieuw Waterprogramma.	0,1	0,3	0,2	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • We bereiden de herijking van het Waterprogramma 2016-2021 voor.
Afrondingsverschillen	0,1	0,1	-	-	-	-	

¹³ De hogere kosten in de jaarrekening 2016 worden verklaard door de afboeking van immateriële vaste activa.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
Totaal	7,7	3,9	3,9	1,7	-	0,2	

P09: In 2020 werken HHNK en partners gebiedsgericht samen in het kader van de Omgevingswet.

Dat de Omgevingswet er komt staat niet ter discussie, wel wanneer en in welke vorm. Op het moment van schrijven is er volop discussie over de datum van invoering, wie welke kosten draagt en binnen welke structuren de wet moet gaan werken. Een vertrouwelijk advies van het BIT (Bureau ICT-Toetsing) geeft aan dat de huidige opzet te ambitieus en te complex is. De opzet van informatiehuizen staat eveneens ter discussie. De Minister heeft aangegeven dit advies ter harte te willen nemen en zal de kamer in een brief informeren over de maatregelen en besluiten die ze in dit kader neemt. De einddatum van 2029 blijft evenwel overeind.

Voor de lagere overheden betekent dit voortdurende onzekerheid, terwijl tegelijkertijd duidelijk is dat er veel te doen is om het hele stelsel van de Omgevingswet te laten werken, inclusief de verplichte digitale omgeving.

Vooruitlopend op de komst van de Omgevingswet werken gemeenten en de provincie aan integrale plannen en visies op het gebied van de ruimtelijke ordening, die in de plaats komen van de waterplannen die wij tot op heden maakten. In dit kader worden we steeds vaker gevraagd om vanaf het begin mee te denken over de interactie tussen stedelijke ontwikkeling, klimaatadaptatie en water. We stimuleren deze trajecten en dragen er actief aan bij: we agenderen water-vraagstukken zowel bij individuele gemeenten als bij regionale omgevingsvisies/plannen en voeren watertoetsen uit. In minimaal vier gemeenten maken we afspraken over de overname van het onderhoud van stedelijk water. Deze overname wordt in de bestuurlijke contacten waar mogelijk gekoppeld aan de wegeoverdracht.

Met Texel, West-Friesland en de regio Alkmaar zijn gebiedsvisies vastgesteld, die in 2018 verder worden uitgewerkt tot concrete plannen.

Om het waterbewustzijn te vergroten wordt de klimaatatlas verder uitgewerkt en organiseren we samen met het klimaatnetwerk Noord-Holland klimaat-workshops.

Zowel de metropool regio Amsterdam als de Noordkop zetten zich actief in op het versterken van de economische groei en ruimtelijke kwaliteit in de regio. Zo ontstaan nieuwe uitdagingen op het gebied van de ruimtelijke ordening. De vestiging van datacentra in de Wieringermeer is hiervan een voorbeeld, maar ook in de regio Amsterdam ontwikkelen zich verschillende plannen op het gebied van woningbouw, infrastructuur en bedrijfsterreinen. HHNK is zowel in de idee- als in de planfase betrokken als adviseur dan wel toetser. Door een toename van externe activiteit neemt de vraag aan inbreng vanuit HHNK toe. We zoeken actief de samenwerking met de Noordkop en Laag Holland op.

Ook intern bereiden we ons voor op de Omgevingswet en moderniseren we het werkproces van het opstellen en actueel houden van het keurkwartet¹⁴.

Bouwsteen: De klimaatbestendige stad (voorheen: De stad wordt nat)

We willen het bewustzijn van klimaatverandering bij gemeenten vergroten. Met bijna alle gemeenten zijn klimaatworkshops georganiseerd, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Dankzij onze Klimaatatlas kunnen alle betrokken partijen gebruikmaken van dezelfde basisinformatie over extreme wateroverlast en hittestress. Met negen gemeenten is inmiddels een intentieverklaring ruimtelijke adaptatie ondertekend, die past bij het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie. Deze lijn zetten we voort.

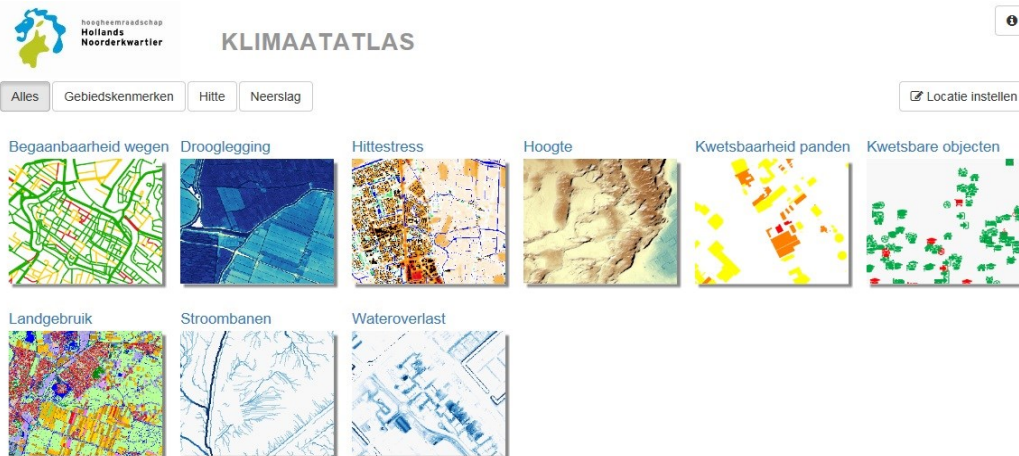

Foto: screenshot van de Klimaatatlas

¹⁴ Het keurkwartet bestaat uit de keur, algemene regels, legger en beleidsregels.

P10: In 2019 is het Waterprogramma herijkt en in 2021 is er een nieuw Waterprogramma.

Een keer per zes jaar actualiseert HHNK met het Waterprogramma het beleid. Gelijktijdig met de jaarrekening rapporteren wij over de voortgang van het Waterprogramma 2016-2021. We komen met een advies over hoe we het proces van herijking van het Waterprogramma aansluiten op de intentie van de Omgevingswet.

3.2 Resultaat 2: Het watersysteem en de beheerinstrumenten zijn op orde en afgestemd met en op de omgeving

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
P11 In 2020 weten we waar het watersysteem kwetsbaar is voor wateroverlast en voor het faciliteren van de maatschappelijke functies.	0,3	0,9	1,2	-	-	0,2	<ul style="list-style-type: none"> We starten een nieuwe watersysteemstudie, om te beginnen in vijf pilotgebieden. Op basis van de analyse stellen we voor deze polders een maatregelenpakket samen.
P12 Wateropgave: in 2018 zijn 120 polders op orde.	5,1 ¹⁵	2,6	2,4	1,0	3,1	-	<ul style="list-style-type: none"> We brengen drie polders op orde.
P13 Wij monitoren ons watersysteem in 2020 zodanig dat wij jaarlijks op een eenvoudige manier kunnen evalueren en rapporteren.	0,8	0,6	0,7	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> De visie en de doelen zijn gereed ten aanzien van het kwantiteitsmeetnet (grond- en oppervlaktewater). Er komt een gebiedsdekkende set modellen gereed voor de klimaatadaptatie extreme neerslag.

¹⁵ De hogere afschrijvingslasten in 2016 zijn het gevolg van de afboeking van immateriële vaste activa.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
							<ul style="list-style-type: none"> We werken aan (model)verbeteringen voor de sturing van het watersysteem, zodanig dat de gebiedsregelingen begrijpelijke en reproduceerbare adviezen voor de beheerder opleveren. We werken aan een betere en betrouwbare beschikbaarheid van (meet)data voor zowel intern als extern gebruik.
P14 Wij beheren in 2020 de profielen van ons watersysteem zodanig dat 80% voldoet aan de aan- en afvoer.	18,5	18,0	17,5	-0,1	-	0,1	<ul style="list-style-type: none"> We voeren de reguliere baggerprogramma's uit. Uit ruim 500 km waterloop verwijderen we 840.000 m³ bagger. We lossen achterstallig baggerwerk op in het overgenomen stedelijk water van Zaanstad. In Den Helder en Landsmeer voeren we kwaliteitsbaggerwerken uit. We voeren een assetmanagement-nulmeting uit voor de waterlopen.
P15 Wij beheren de waterpeilen in de waterlopen in 2020 zodanig dat 80% voldoet aan de afspraken in het peilbesluit.	24,9	29,4	30,2	7,3	8,3	2,1	<ul style="list-style-type: none"> We voeren het meerjarig programma poldergemalen uit. We vervangen we de gemalen Dijkmanhuizen en Eijerland en bereiden we de renovatie van gemaal De Poel voor.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
P16 Onvoorzien Wateroverlast beperken	-	0,2	0,3	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • Daarnaast starten we de uitvoering van het gemaal Beetskoog en de nieuwbouw van gemaal Monnickendam (investeringswerken). • We voeren een assetmanagement-nulmeting uit voor de peilregulerende werken.
Afrondingsverschillen	0,1	0,1	-	0,1	-	-	
Totaal	49,7	51,8	52,3	8,3	11,4	2,4	

P11: In 2020 weten we waar het watersysteem kwetsbaar is voor wateroverlast en voor het faciliteren van de maatschappelijke functies.

Het eerste Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DRA) pleit voor een snellere en intensievere aanpak van onder andere wateroverlast. Alle 30 gemeenten in ons beheersgebied moeten de komende twee jaar een stresstest doen. Om gemeenten hierbij te helpen brengt HHNK de kwetsbaarheden van het watersysteem in beeld.

In 2017 is HHNK gestart met een vernieuwde watersysteemstudie, waarbij we met ons hydraulisch rekenmodel 3Di onderzoeken wat de klimaatverandering voor de wateroverlast in het beheergebied van HHNK betekent. In 2018 onderzoeken en analyseren we voor het gehele gebied de knelpunten. Voor vijf pilotgebieden: de polders Heerhugowaard, Drieban, Purmer, Koegras en de Groot-Limmerpolder, zijn de knelpunten al in 2017 in beeld gebracht. In deze pilotgebieden starten we in 2017 het maatschappelijke debat over het toekomstig watersysteem in relatie tot maatschappelijke functies. Ook kunnen we met de resultaten uit de watersysteemstudie een goede bijdrage leveren aan gemeentelijke omgevingsvisies en plannen (P09).

P12: In 2018 zijn 120 polders op orde gebracht.

Er worden drie¹⁶ polders uit het programma Wateropgave op orde gebracht, waarmee het totaal op 119 komt. De werkzaamheden voor de laatste polder (Oosterlanderkoog) worden gestart en in 2019 afgerond.

P13: Wij monitoren ons watersysteem in 2020 zodanig dat wij jaarlijks op een eenvoudige manier kunnen evalueren en rapporteren.

Wij voeren op basis van geavanceerde modellen en informatiesystemen watersysteemanalyses uit waarmee we de taakafdelingen ondersteunen op strategisch, operationeel en planmatig vlak.

In 2018 komen de visie en doelen gereed ten aanzien van het kwantiteitsmeetnet (grond- en oppervlaktewater), evenals een gebiedsdekkende set modellen voor de klimaatadaptatie extreme neerslag. We werken aan (model)verbeteringen ten behoeve van de sturing van het watersysteem, zodanig dat de gebiedsregelingen begrijpelijke en reproduceerbare adviezen voor de beheerder opleveren. En we werken aan een betere en betrouwbare beschikbaarheid van (meet)data voor zowel intern als extern gebruik.

P14: Wij beheren in 2020 de profielen van ons watersysteem zodanig dat 80% voldoet aan de aan- en afvoer.

Met baggeren en het maaien of verwijderen van waterplanten houden we de aan- en afvoer van ons watersysteem op orde. Door overname van het onderhoud van stedelijk water van gemeenten gaan we meer waterlopen maaien en baggeren. Hierbij hanteren we voornamelijk een sober kostenprofiel. Ons baggeren is met name gericht op de aan- en afvoer van water. De reguliere baggerprogramma's worden voor de jaarschijf 2018 uitgevoerd waarbij we circa 840.000 m³ bagger uit ruim 500 kilometer waterloop verwijderen. Daar waar we meer doen leggen we dit publiekrechtelijk vast in het brede-kijkprofiel van de legger. Eventuele extra kosten worden door belanghebbenden gefinancierd.

¹⁶ Van deze polders werd in de begroting 2017 verwacht dat ze in 2017 gerealiseerd konden worden. Ze zijn doorgeschoven naar 2018 omdat procedures en voorbereiding meer tijd vragen dan eerder was voorzien.

Foto: Natuurvriendelijke oever Hogezandskil, De Cocksdorp

Op plaatsen met overbreedte¹⁷ bieden wij ruimte voor extensief beheer¹⁸ en onderhoud om ecologische ontwikkelingen een kans te geven. Waar we zelf onderhoudsplichtig zijn voeren we indien mogelijk extensief beheer en onderhoud uit.

Zowel voor de waterlopen als voor de peilregulerende werken (P15) laten we een assetmanagement-nulmeting uitvoeren.

P15: Wij beheren de waterpeilen in de waterlopen in 2020 zodanig dat 80% voldoet aan de afspraken in het peilbesluit.

Het beheer van het watersysteem bestaat uit een samenhangend geheel: van het vaststellen van peilbesluiten tot het onderhouden van waterlopen, stuwen, inlaten en polder- en boezemgemaal. Het aantal peilregulerende werken (inlaten, stuwen en gemaal) neemt toe door de overname van het onderhoud van stedelijk water. Hierdoor stijgen ook de kosten voor het onderhoud van peilregulerende werken.

¹⁷ Overbreedte is de situatie waarbij er naast het minimale doorstroomprofiel nog ruimte in de sloot aanwezig is voor bijvoorbeeld het laten groeien van waterplanten ter verbetering van de biodiversiteit.

¹⁸ Minder intensief beheer; zie onze brochure 'Ruimte voor groei'

Met onze omgeving bepalen we de gewenste peilen van het oppervlaktewater en stellen deze vast met peilbesluiten. In 2020 beschikken we in het hele beheergebied over actuele peilbesluiten. We gaan vanaf 2018 een nieuwe periode in met peilbesluiten, die via een gebiedsgerichte aanpak worden opgesteld. Dankzij twee extra boezemgemalen in Schardam (gereed) en Monnickendam (gereed in 2021) kunnen we in tijden van wateroverlast de gewenste waterpeilen in het watersysteem beter handhaven. In tijden van watertekort kunnen we met deze extra gemalen water inlaten.

Foto: boezemgemaal C. Mantel in Schardam

Vanaf 2017 zijn de middelen voor de renovatie en vervanging van bestaande poldergemalen ten laste van de exploitatie gebracht. We voeren de jaarschijf 2018 van het meerjarig programma poldergemalen uit. Zo vervangen we de gemalen Dijkmanhuizen en Eijerland en bereiden we de renovatie van gemaal De Poel

voor. Vanuit het lopende investeringsprogramma starten we de uitvoering van het gemaal Beetskoog en de nieuwbouw van gemaal Monnickendam. Voor de bouw of renovatie van gemalen vragen we subsidies aan (bijv. POP¹⁹).

We beheren onze peilregulerende werken op basis van een assetmanagementplan, waardoor wij risicogericht kunnen beheren. Zowel voor de waterlopen (P14) als voor de peilregulerende werken laten we een assetmanagement-nulmeting uitvoeren.

Vanwege de bouw van de eerder genoemde nieuwe boezemgemalen, het verantwoorden van de bestaande poldergemalen in de exploitatie en het toekennen van subsidies, laat de investeringsbegroting voor dit effect en resultaat fluctuaties zien.

We dragen bij aan een verdere reductie van de CO₂-uitstoot door de inzet van gemalen af te stemmen op de actuele vraag en aanbod van elektriciteit. Dit geeft ons tevens een tariefvoordeel. Dat de kosten stijgen ten opzichte van 2017 komt door € 0,9 miljoen hogere kapitaallasten (er is een aantal investeringswerken in gebruik genomen, waaronder het gemaal Schardam).

In de planperiode voeren we de maatregelen uit het plan van aanpak voor de procesautomatisering uit, om de ruimte in het watersysteem ten volle te benutten. We streven ernaar de procesautomatisering voor het watersysteem en de waterketen te integreren.

De investeringen voor het Klimaat- en energieprogramma (P42) zijn verdeeld onder verschillende effecten en prestaties. Mogelijke investeringen in windenergie (bijvoorbeeld door te participeren in een park van derden), thermische energie uit water en het verder energiezuinig maken van de gemalen worden in de toekomst opgenomen onder dit effect. Vanaf 2021 stijgt het investeringsvolume van deze prestatie.

¹⁹ Plattelandsontwikkelingsprogramma: een Europees subsidieprogramma gericht op de versterking van het Nederlandse platteland.

3.3 Risico's wateroverlast beperken

Status	Risicogebeurtenis	Risico- score	Max. Fin. Gevolg	Risico- categorie	Beheersmaatregelen
Nieuw	Er moeten EU-subsidies worden terugbetaald en/of boetes worden betaald na beëindiging van het programma Wateropgave.	2	€ 2.000.000	Politiek/ bestuurlijk	<ul style="list-style-type: none">De administratie en dossiervorming van de uitgevoerde projecten zijn zo goed mogelijk ingericht en aangevuld naar de eisen van de subsidieverstrekker.

4. Watertekort voorkomen

Zoet water wordt kostbaar en minder vanzelfsprekend. De zoetwateraanvoer door de rivieren wordt landelijk verdeeld naar de verschillende zoetwaterregio's. Binnen de Zoetwaterregio IJsselmeergebied stellen de waterbeheerders de komende jaren een visie op, gericht op een eerlijke verdeling en zuinig gebruik van zoetwater. Binnen ons eigen beheersgebied verdelen we het beschikbare water conform de door de provincie vastgestelde verdringingsreeks (zie P18).

4.1 Resultaat 1: De zoet-grondwatervoorraad is op orde, van goede kwaliteit en wordt duurzaam beheerd

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
P17 In 2020 werken we efficiënt samen met onze partners in het grondwaterbeheer om onomkeerbare effecten te voorkomen en het duurzaam gebruik van de ondergrond te stimuleren.	-	0,1	0,2	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Het bestuur besluit over de totstandkoming van een geïntegreerd grondwatermeetnet.</i> • <i>We dragen bestuurlijk en ambtelijk actief bij aan het realiseren van een provinciale Taskforce bodemdaling.</i> • <i>We dragen bij aan de landelijke discussie over bodemdaling door het voorzitterschap te vervullen van de tijdelijke Unie-werkgroep Bodemdaling en het lidmaatschap van het landelijke Platform Slappe Bodem.</i>
Totaal	-	0,1	0,2	-	-	-	

P17: In 2020 werken we efficiënt samen met onze partners in het grondwaterbeheer om onomkeerbare effecten te voorkomen en het duurzaam gebruik van de ondergrond te stimuleren.

We zetten in op samenwerking met onze partners om waar mogelijk onomkeerbare effecten zoals bodemdaling, vervuiling van grondwatervoorraden en problemen met funderingen door te lage grondwaterstanden te voorkomen.

Voor inzicht in de kwalitatieve en kwantitatieve toestand van de grondwatervoorraad is een monitoringssysteem nodig. Alle overheden hebben eigen grondwatermeetnetten. Samen met onze partners, zoals de provincie, gemeenten en PWN, willen we komen tot een geïntegreerd grondwatermeetnet tegen lagere maatschappelijke kosten en met betere en meer betrouwbare monitorgegevens. Op basis van vooronderzoek (2017) neemt het bestuur hierover in 2018 een besluit.

Ontwikkelingen in de ondergrond zoals koude/warmte-opslag, drinkwaterwinning en grondwaterbescherming hebben ook invloed op de grondwatervoorraad. We gaan ook op dit gebied meer samenwerken met provincies en gemeenten.

Bouwsteen: Bodemdaling in veenweiden

Bodemdaling veroorzaakt grote maatschappelijke schade. In 2017 heeft het Planbureau voor de Leefomgeving de omvang van de schade inzichtelijk gemaakt. De waterschappen zijn een van de partijen die een rol spelen, maar niet de enige. Duidelijk is dat alleen in samenhang en samenwerking antwoorden kunnen worden gevonden, waarmee het vraagstuk beheersbaar wordt. Over de rol en positie van de waterschappen in de bodemdalingsproblematiek heeft de Unie van Waterschappen in 2017 een 'Position paper slappe bodems' opgesteld. Voor de provincie Noord-Holland was dit aanleiding om een nieuwe impuls te geven aan de bouwsteen 'Bodemdaling in veenweiden'. Samen met maatschappelijke partners wordt voor het thema bodemdaling een taskforce opgericht. HHNK draagt zowel bestuurlijk als ambtelijk actief bij aan het oprichten en realiseren van deze taskforce.

Om innovatie te stimuleren waarmee bodemdaling wordt tegengegaan verlenen we subsidie aan het vijfjarige onderzoeksprogramma van Landschap Noord-Holland en Water, Land en Dijken in het kader van het Innovatieprogramma veen (IPV). De hoogte van deze subsidie bedraagt maximaal € 0,1 miljoen per jaar voor een periode van vijf jaar (geraamd bij wateroverlast beperken).

HHNK draagt bij aan de landelijke discussie over bodemdaling, is voorzitter van de tijdelijk werkgroep bodemdaling van de Unie van Waterschappen en lid van het Platform Slappe Bodem.

4.2 Resultaat 2: Wij werken de Deltabeslissing Zoetwater conform onze Deltavisie en ons Waterprogramma uit via de Trias Aquatica in gebiedsgerichte afspraken en ons beheer

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
P18 In 2021 is het zoetwater op een duurzame en eerlijke manier verdeeld, conform de geldende waterakkoorden en verdringingsreeks.	-	0,3	0,5	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> De protocollen waterverdeling zijn geïmplementeerd in ons beheer en de crisisorganisatie.
P19 In 2021 hebben we het voorzieningenniveau uitgewerkt in pilots, samenwerkingstrajecten en in tien prioritare gebieden middels een integrale gebiedsaanpak.	0,7	0,5	0,2	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We brengen in vijf polders de watertekorten in beeld en stellen een maatregelenpakket samen. Het Expertisecentrum Zoet/Zout wordt, afhankelijk van de besluitvorming hierover in 2017, operationeel.
Afrondingsverschillen	-	-0,1	-	-	-	-	
Totaal	0,7	0,7	0,7	-	-	-	

P18: In 2021 is het zoetwater op een duurzame en eerlijke manier verdeeld, conform de geldende waterakkoorden en verdringingsreeks.

We continueren de samenwerking met collega-waterschappen en Rijkswaterstaat op het gebied van 'Slim watermanagement'. Hierbij optimaliseren we de aan- en afvoer van water in het hoofdwatersysteem in zowel droge als natte situaties. Dit betekent dat we het watersysteem van de verschillende waterbeheerders rondom het Noordzeekanaal en het Amsterdam-Rijnkanaal als een geheel beschouwen en over de grenzen van ons beheergebied heen kijken.

Het IJssel- en het Markermeer zijn onze zoetwatervoorraad. In 2017 hebben we de regionaal overeengekomen verdringingsreeks gebiedsgericht uitgewerkt en beheerprotocollen opgesteld. In 2018 vertalen we deze strategie naar een draaiboek en maatregelen en verwerken deze ook in de draaiboeken van onze crisisbeheersingsorganisatie. De komende jaren gaan we het gesprek aan met gebieden die worden gekort op de wateraanvoer ten tijden van een inlaatbeperking vanuit het Rijkswater. We richten ons hierbij op bewustzijn van zoetwaterbeschikbaarheid, meer zelfvoorzienendheid en de uitrol van innovatieve maatregelen. De hogere kosten bij deze prestatie worden met name veroorzaakt door meer inzet van capaciteit waar dat bij P19 tegenovergesteld is.

P19: In 2021 hebben we het voorzieningenniveau uitgewerkt in pilots, samenwerkingstrajecten en in tien prioritaire gebieden middels een integrale gebiedsaanpak.

Tekort aan zoetwater in droge tijden leidt tot verziltingsproblemen, bijvoorbeeld in de Noordkop of in de diepe droogmakerijen. In het veenweidegebied leidt langdurige droogte tot extra inklinking. Om watertekort in ons gebied te voorkomen werken we met de 'Trias Aquatica':

- Zuinig met zoetwater;
- Inzetten en ontwikkelen van 'nieuwe' zoetwaterbronnen;
- Veiligstellen van de klassieke zoetwaterbronnen: het IJssel- en Markermeer.

Deze trits moet niet worden opgevat als een prioriteitsvolgorde. Het is een strategie met verschillende sporen die we in samenhang bezien.

In de periode 2018-2021 investeren we in een vernieuwde watersysteemstudie (zie P11), die zich niet alleen richt op wateroverlast, maar ook op watertekort. In 2018 onderzoeken en analyseren we vijf pilotgebieden: de polders Heerhugowaard, Drieban, Purmer, Koegras en de Groot-Limmerpolder. We brengen de tekorten in deze polders in beeld. Ook ten aanzien van watertekort gaan we het maatschappelijke debat aan over het toekomstig watersysteem in relatie tot maatschappelijke functies. Ook kunnen we met de resultaten uit de watersysteemstudie een goede bijdrage leveren aan gemeentelijke omgevingsvisies en plannen (P09).

We verkennen de verdere optimalisatie van ons watersysteem ook door het uitvoeren van pilots die zuinig gebruik van water stimuleren, zoals het toepassen van druppelirrigatie in de bollenteelt en het project Spaarwater. We zetten de pilot rond zoetwaterbeschikbaarheid in de Oostpolder voort, starten een nieuwe pilot in het noordelijk zandgebied en ontwikkelen samen met onze omgeving een visie op de verziltingsproblematiek.

Foto: Agrariërs meten het zoutgehalte in de Oostpolder

Ook onderzoeken we het gebruik van nieuwe bronnen zoals effluent uit rwzi's. In 2018 wordt het Expertisecentrum Zoet/Zout (bij positief bestuurlijk besluit in 2017) operationeel, dat is gericht op het verbinden van expertise in een verziltend milieu.

In het kader van de Samenwerking Bodem en Water en het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer werken we langs diverse sporen aan een generiek bewustzijn in de landbouw en stimuleren in dit kader het nemen van maatregelen in de agrarische bedrijfsvoering. In 2018 stellen we hiervoor een subsidieregeling open (zie P20).

4.3. Risico's watertekort voorkomen

Status	Risicogebeurtenis	Risico- score	Max. Fin. Gevolg	Risico- categorie	Beheersmaatregelen
Gewijzigd	De verdeling van water gaat niet zoals in de verdringingsreeks, die bepaald wordt binnen het programma Watertekort.	6	€ 1.500.000	Politiek/ bestuurlijk	<ul style="list-style-type: none">• Knelpunten in het aanvoerplan kennen we en lossen we op.• We voeren het programma Watertekort op omgevingsgerichte wijze uit, waardoor we goed in de onderhandelingen met onze stakeholders zitten voor de borging van een voldoende voorraadvat IJssel- en Markermeer.• Momenteel werken we de verdringingsreeks gebiedsgericht uit en stellen beheerprotocollen op. In 2018 verwerken we een en ander in de crisisorganisatie. Vooralsnog zien we geen problemen met de verdeling van het water met behulp van de huidige voorzieningen.

5. Gezond water

We zorgen voor gezond oppervlaktewater. De Kaderrichtlijn Water (KRW) helpt ons daarbij. We nemen maatregelen om een goede chemische en biologische waterkwaliteit te realiseren. Het ambitieniveau wordt bepaald door maatschappelijke wensen en door doelstellingen die zijn uitgewerkt voor de KRW. We nemen beheer- en verbeteringsmaatregelen, maar niet tegen elke prijs. De afspraken uit het Nationale Waterplan en de Deltavisie geven richting aan de manier waarop we beheren en verbeteren.

5.1 Resultaat 1: We gaan met onze gebiedspartners voor schoon en gezond water en stemmen samen de eisen en de wensen aan de functies af

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
P20 We voeren het KRW- maatregelenpakket voor de periode 2018-2021 samen met onze gebiedspartners uit.	3,2	2,8	3,0	0,1	0,7	0,7	<ul style="list-style-type: none"> • Vanuit de POP3-subsidie stellen we een subsidieregeling open voor kansrijke initiatieven van individuele agrariërs. • We realiseren 10 km natuurvriendelijke oevers. • We lossen 5 vismigratiekelpunten op.
P21 We houden continu inzicht in de toestand van de waterkwaliteit om waar nodig bij te sturen en te prioriteren in het maatregelen- pakket.	3,2	3,5	3,2	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • We rapporteren over de KRW-toestand van de waterlichamen ten behoeve van de mid-term review KRW (landelijke tussentijdse verplichte rapportage KRW aan Brussel).

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
							<ul style="list-style-type: none"> • We rapporteren over het onderzoek aan de KRW-watersystemen voor aanpassingen aan de KRW-doelstellingen. • In aansluiting op landelijke afspraken herzien we ons meetnet ten behoeve van gewasbeschermingsmiddelen voor de jaren 2019-2021 en versterken de verbinding tussen monitoring en handhaving rond deze thematiek. • We controleren de zwemwaterkwaliteit en rapporteren aan het Rijk ten behoeve van de zwemwaterrapportage aan Brussel.
Totaal	6,4	6,3	6,2	0,1	0,7	0,7	

P20: We voeren het KRW-maatregelenpakket voor de periode 2018-2021 samen met onze gebiedspartners uit.

Voor het opstellen van het programma Schoon en gezond water (2018-2021) hebben we met onze partners en de omgeving een gebiedsproces doorlopen. We hebben te maken met verschillende, soms tegengestelde belangen van gebruikersgroepen. Niet iedereen verstaat hetzelfde onder 'schoon en gezond water'. Bij het uitvoeren van onze taken houden we rekening met de verschillende belangen. Dat vraagt om maatwerk en flexibiliteit.

Het programma bestaat uit 26 concrete maatregelen waarvoor wij een resultaatverplichting zijn aangegaan. De maatregelen zijn in te delen in de clusters inrichting, beheer, emissies stoffen landbouw, beschermde gebieden, voorkomen overdracht van waterkwaliteitsproblemen, monitoren, onderzoek en innovaties en samenwerking en saamhorigheid.

Voor het behalen van de KRW-doelen is de medewerking van andere partijen onontbeerlijk, met name die van de agrarische sector. De LTO heeft in het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) de ambities van de agrarische sector in Noord-Holland vastgelegd om bij te dragen aan voldoende gezond water. Om tot een uitrol van maatregelen te komen is een nieuw samenwerkingsverband opgericht: de Samenwerking Bodem en Water. In dit samenwerkingsverband worden op basis van een bestuursakkoord tussen provincie, de Noord-Hollandse waterschappen en de agrarische sector waterkwaliteit- en waterkwantiteitbevorderende maatregelen uitgerold in de landbouw (zie ook P19). De ambitie is dat in 2021 ten minste 30% van de agrarische bedrijven betrokken zijn bij uitvoering van de maatregelen. In 2018 stellen we hiervoor een subsidieregeling open voor investeringen van individuele agrariërs die bijdragen aan duurzame bodem, voorkomen van wateroverlast en voldoende schoon en gezond water.

Voor de financiering van de maatregelen geldt een landelijke co-financieringsverplichting. Voor HHNK bedraagt dit in de periode 2018-2021 € 1,6 miljoen per jaar. We zetten hiervoor verkregen POP3-subsidies in.

De omvang van de te subsidiëren maatregelen is nog onzeker. Daarom is de helft van de kosten (€ 0,8 miljoen) opgenomen in deze begroting, de andere helft wordt als risico op kostenoverschrijding gezien. Indien nodig wordt een beroep gedaan op de reserves.

P21: We houden continu inzicht in de toestand van de waterkwaliteit om waar nodig bij te sturen en te prioriteren in het maatregelenpakket.

Voor een correcte implementatie van de KRW moet een samenhangend beeld worden gegeven van de toestand van het (oppervlakte)water. Hiervoor is per (deel)stroomgebied een monitoringsprogramma opgesteld, dat voldoet aan de wettelijke eisen. In een samenwerkingsverband met acht waterschappen en Rijkswaterstaat Rijn-West worden binnen dit programma de metingen uitgevoerd en worden de meetdatabestanden beheerd, getoetst en gerapporteerd²⁰. Zo houden we continu inzicht in de toestand van de waterkwaliteit om waar nodig bij te sturen en te prioriteren waar het gaat om het nemen van maatregelen (bijvoorbeeld ten aanzien van gewasbeschermingsmiddelen).

We rapporteren over de KRW-toestand van de waterlichamen ten behoeve van de *mid-term review* KRW (een landelijke, tussentijdse verplichte rapportage aan Brussel). We verrichten onderzoek aan de KRW-watersystemen voor aanpassingen aan de KRW-doelstellingen en rapporteren hierover. En we herzien in 2018 het meetnet ten behoeve van gewasbeschermingsmiddelen voor de jaren 2019-2021.

Tijdens het zwemseizoen controleren we de zwemwaterkwaliteit op de officiële zwemlocaties en rapporteren we over de actuele kwaliteit in het landelijke zwemwaterportaal.

²⁰ De Tweede Kamer heeft aangegeven te willen worden geïnformeerd over de voortgang van de waterkwaliteit. Dit wordt gerealiseerd door het jaarlijks openbaar maken van de factsheets, waarin de meest actuele gegevens van het voorgaande meetjaar verwerkt zijn.

Foto: De zwemwaterkwaliteit op de Schepenmakersdijk in Edam is in orde.

5.2 Risico's gezond water

Dit effect heeft geen risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1 miljoen.

6. Schoon water

De zorg voor schoon en gezond water voor mens, dier en milieu is een van de kerntaken van het hoogheemraadschap. Een goed functionerende (afval)waterketen is onderdeel van deze zorg.

We streven naar een integrale (afval)waterketen tegen acceptabele kosten en geven invulling aan de doelstellingen uit het Bestuursakkoord Water (BAW). Integraal in de zin dat de waterketen door PWN, gemeenten en hoogheemraadschap is ingericht en wordt beheerd als één geheel en ook in de zin dat er een duidelijke relatie bestaat tussen de waterketen en het watersysteem. Maatregelen binnen de keten worden genomen op basis van hun effect op de doelstellingen van de effecten schoon en gezond water. Waar het doelmatig is zijn stromen van het systeem gescheiden en worden ongewenste stoffen aan de voorkant verwijderd.

Het beheer en onderhoud is ingericht volgens assetmanagement-principes en dankzij verdergaande meting, monitoring en sturing wordt optimaal gebruik gemaakt van de systemen.

Het afvalwater is niet alleen een afvalproduct, maar ook een drager van waardevolle grondstoffen, energie en zoet water. Indien technisch en tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten mogelijk, worden deze grondstoffen teruggewonnen.

Om een grotere flexibiliteit in het systeem te bewerkstelligen zoeken we naar innovatieve zuiveringstechnieken en nieuwe vormen van aanbesteden. We zijn initiator en facilitator van innovaties op het gebied van de waterketen. Met het vaststellen van het Klimaat- en energieprogramma is mede voor de waterketen een mooie ambitie neergelegd. Belangrijke stappen in 2018 zijn het uitwerken van de slibstrategie, waarbij we stoppen met het gebruik van aardgas voor de slibverwerking, en de plaatsing van zonnepanelen op de terreinen van de rwzi's.

Foto: Zonnepanelen op de rwzi Everstekooog

6.1 Resultaat 1: Al het afvalwater wordt gezuiverd voordat het geloosd wordt op het oppervlaktewater en we streven naar terugwinnen van grondstoffen

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
P22 Het afvalwater wordt getransporteerd naar de rwzi. Doelstelling is in samenwerking met onze ketenpartners vermindering van afvalwater naar onze zuiveringen.	13,6	15,4	15,5	3,3	4,8	4,3	<ul style="list-style-type: none"> De bouw van het rioolgemaal Hoorn/Risdam krijgt een Go of een No Go. Bij een Go start de aanbesteding direct. We renoveren ca. vijf rioolgemalen. We passen de transportstelsels Egmond en Beemster aan om overstorten tot een minimum te beperken. Met minimaal één gemeente zetten we de eerste stap naar gezamenlijk beheer en onderhoud. Samen met de gemeenten Heemskerk en Beverwijk werken we het gezamenlijk opgestelde plan 'Verbindend water' verder uit.
P23 Het afvalwater wordt gezuiverd tegen wettelijke normen. We winnen grondstoffen en energie zoveel mogelijk terug.	37,3	36,4	37,5	5,3	6,6	12,7	<ul style="list-style-type: none"> Op de rwzi Den Helder nemen we een installatie in bedrijf waarmee we struviet kunnen terugwinnen.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
							<ul style="list-style-type: none"> We starten met de vervanging van de procesautomatisering op een van de rwzi's. We stellen de onderhoudsstrategie voor de elektrische installaties op. De renovatie van de rwzi Alkmaar gaat van start. De bouw van de Energiefabriek Zaandam gaat van start. De plannen voor de renovatie rwzi Oosthuizen komen gereed en het investeringskrediet wordt aangevraagd.
P24 Het zuiveringsslib wordt verwerkt en gedroogd op de slibdrooginstallatie (SDI). Het eindproduct (granulaat) wordt verwerkt door de HVC als groene brandstof. Doelstelling is maximale terugwinning van energie en grondstoffen.	11,7	10,9	11,1	2,5	-	-	<ul style="list-style-type: none"> Het bestuur stelt een nieuwe strategie vast voor de slibverwerking vanaf 2020. Het bestuur neemt een besluit over de toekomst van de SDI. We sluiten een contract af voor de verwerking van het granulaat. De eerste resultaten van de superkritische vergasser worden bekend en krijgen een plek in de slibstrategie.
P25 Op programmatische wijze werken we aan samenwerking met	3,1	4,4	2,8	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> Het nieuwe 4-jarig perspectief op het effect Schoon water komt gereed.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
ketenpartners om de BAW- doelstellingen te behalen. We werken aan het terugdringen van te verwerken afvalwater, hergebruik van grondstoffen, optimalisatie van het beheer en verwijdering van microverontreinigingen, waaronder medicijnresten.							<ul style="list-style-type: none"> • Samen met de gemeenten worden alle IBA's NEN-proof gemaakt en zo nodig verbeterd.
P26 Onvoorzien Schoon water	-	0,3	0,4	-	-	-	
Afrondingsverschillen	-	-	-	-	-0,1	-	
Totaal	65,7	67,4	67,3	11,1	11,3	17,0	

P22: Het afvalwater wordt getransporteerd naar de rwzi. Doelstelling is in samenwerking met onze ketenpartners vermindering van afvalwater naar onze zuiveringen.

Samen met gemeenten zetten we in op een aanpak bij de bron. We sturen op een zo gelijkmatig mogelijke aanvoer door middel van meting en monitoring in de gemeentelijke rioolstelsels en onze eigen transportstelsels. Op basis van data-analyse van de resultaten kunnen we de beschikbare capaciteit van rioolgemaal en persleidingen optimaal benutten.

We willen riooloverstorten tot een minimum beperken. In 2018 passen we de transportstelsels in Egmond en Beemster aan.

Met betrekking tot de beheerobjecten binnen de waterketen geldt dat we keuzes voor beheer en onderhoud maken op basis van een afweging tussen kwetsbaarheid, kwaliteit en kosten (assetmanagement). De beheer- en onderhoudskosten van persleidingen en rioolgemaal zijn met ingang van 2017 onderdeel van de exploitatie.

In 2018 benutten we wederom een deel van de 'voorziening persleidingen en rioolgemaal'. We verwachten € 1,5 miljoen nodig te hebben voor inspecties, renovaties en vervangingen. De inspecties betreffen één persleiding en circa achttien rioolgemaal. Op basis van de uitkomsten van de inspecties in 2017 worden in 2018 circa vijf rioolgemaal gerenoveerd of vervangen. Daarnaast gaan we er vanuit dat we op verzoek van derden drie persleidingen verleggen.

P23: Het afvalwater wordt gezuiverd tegen wettelijke normen. We winnen grondstoffen en energie zoveel mogelijk terug.

Bij de zuivering van het afvalwater zetten we in op duurzaamheid en innovatie: we voeren het Klimaat- en Energieprogramma uit (zie verder P42) en zetten de transitie voort naar een Energie- en Grondstoffenfabriek. De financiële gevolgen hiervan zijn zichtbaar in de investeringen (met name in zonneweiden op rwzi's). Op de rwzi Zaandam-Oost start de bouw van de Energiefabriek²¹. Op de rwzi Den Helder nemen we een installatie in bedrijf waarmee we struviet kunnen terugwinnen.

De eerste stappen uit het plan van aanpak voor de procesautomatisering worden in 2018 gezet. Door volledige automatisering van onze processen willen we onze processen zo efficiënt en effectief mogelijk sturen. We streven ook naar het integreren van de procesautomatisering van onze gemalen en onze zuiveringstechnische werken.²²

Bij de renovatie van de rwzi Oosthuizen zetten we in op innovatieve zuiveringstechnieken en een mogelijk modulaire opbouw. De plannen komen in 2018 gereed en zullen ter besluitvorming aan het bestuur worden aangeboden.

De hogere kosten ten opzichte van 2017 worden voor € 1,0 miljoen veroorzaakt doordat op basis van assetmanagement een extra impuls nodig is voor onderhoud aan de rwzi's.

P24: Het zuiveringsslib wordt verwerkt en gedroogd op de slibdrooginstallatie (SDI). Het eindproduct (granulaat) wordt door de HVC verwerkt als groene brandstof. Doelstelling is maximale terugwinning van energie en grondstoffen.

Minimaal tot en met 2020 wordt het zuiveringsslib in de SDI verwerkt. We streven daarbij naar maximale terugwinning van energie uit het rioolwaterslib.

In 2018 stelt het bestuur een nieuwe strategie vast voor de slibverwerking vanaf 2020 en neemt daarmee een besluit over de toekomst van de SDI.

Momenteel onderzoeken we samen met een marktpartij of het mogelijk is ons zuiveringsslib superkritisch te vergassen. Bij deze techniek wordt het slib bij hoge temperatuur en hoge druk direct (zonder ontwatering en droging) omgezet in waterstof en methaan, brandbare gassen met een hoog energierendement.

Daarnaast ontstaat 'schoon' water en kunnen de aanwezige nuttige stoffen worden teruggewonnen. De eerste resultaten van dit onderzoek worden meegenomen in de slibstrategie.

²¹ Rwzi Zaandam-Oost valt onder een Cross Border Lease (CBL) die met de Bank of America is aangegaan. HHNK laat zich adviseren onder meer door advocatenkantoor NautaDutilh in het opvolgen van de CBL. Mede op basis van het advies van NautaDutilh heeft HHNK geconstateerd dat de CBL geen belemmering vormt om de Energiefabriek aan te leggen.

²² In het Meerjarenplan 2018-2021 staat: "We treffen voorbereidingen om te komen tot een centrale regiekamer voor besturing op afstand van alle processystemen (waterketen en watersysteem)." Dat is op termijn een mogelijkheid, maar geen doel op zich. Het doel is een zo efficiënt en effectief mogelijke sturing van onze processen.

Ten behoeve van deze strategie werken we ook samen met de HVC, enkele collega-waterschappen en Waternet. We verkennen toekomstige slibverwerkings-technieken en ontwikkelingen en bekijken of (verdere) samenwerking in de slibverwerking kansrijk is.

Foto: Slibdrooginstallatie (SDI)

P25: Op programmatische wijze werken we aan samenwerking met ketenpartners om de BAW-doelstellingen te behalen. We werken aan het terugdringen van te verwerken afvalwater, hergebruik van grondstoffen, optimalisatie van het beheer en het verwijderen van microverontreiniging, waaronder medicijnresten.

Het nieuwe 4-jarig perspectief op het effect Schoon water komt gereed. In 2018 werken Waterketen en Watersystemen samen met de ketenpartners uit welke resultaten en prestaties we de komende jaren binnen het effect Schoon water willen behalen. De speerpunten uit de toekomstvisie (afval)waterketen, de vastgestelde ambities uit het Klimaat- en energieprogramma, de uitkomsten van de slibstrategie en de doelstellingen vanuit het effect Gezond water zijn hierin leidend.

Binnen de samenwerking met gemeenten zijn de afspraken rond het beheer en onderhoud van IBA's opnieuw bekrachtigd. IBA staat voor Individuele Behandeling van Afvalwater. Het is een systeem dat het huishoudelijk afvalwater van één huisgezin zuivert. De IBA's worden aangepast zodat ze voldoen aan de NEN-normen en waar nodig gemodificeerd. Conform de afspraken worden de kosten hiervoor 50/50 gedeeld met de gemeenten.

Bouwsteen: Medicijnresten en hormoonstoffen uit het oppervlaktewater

Onderzoek toont aan dat medicijnresten en hormoonstoffen voorkomen in het oppervlaktewater (in ons beheergebied, maar ook op landelijke en Europese schaal). De risico's voor ecologie, volksgezondheid en drinkwaterwinning zijn internationaal onderzocht, maar deze onderzoeken leiden nog niet tot eenduidige conclusies. Dat het impact heeft weten we echter wel. Daarom onderzoeken de waterschappen bronmaatregelen, aard en effect van de verschillende stoffen, mogelijke end-of-pipe technieken²³ en de effecten van de lozingen op het watersysteem. Uiteindelijk moet een en ander leiden tot een effectieve en efficiënte aanpak. HHNK neemt deel aan de landelijke onderzoeken en zet de pilot 'Gozend water' voort, het onderzoek met PWN naar de mogelijkheid van een schoonwaterfabriek op de rwzi Wervershoof.

6.2 Risico's schoon water

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Risico-categorie	Beheersmaatregelen
Ongewijzigd	De HVC doet een beroep op de garantstelling door HHNK voor de investeringen in de afvalverwerking.	2	€ 1.400.000	Politiek/ bestuurlijk	<ul style="list-style-type: none">• Bestuurder neemt deel aan aandeelhoudersvergaderingen.• Daarnaast vindt periodiek ambtelijk overleg plaats, minimaal twee keer per jaar.

²³ Het verwijderen van microverontreiniging (bijvoorbeeld medicijnresten) op een rwzi.

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Risico-categorie	Beheersmaatregelen
Ongewijzigd	Gedurende langere tijd niet meer kunnen verpompen van afvalwater.	4	€ 2.000.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none"> • Noodcontracten met transporteur en aannemer • Werken op basis van assetmanagement • Uitvoeren inspectieprogramma • Noodstroomvoorziening in eigendom • Brandmeldinstallatie.
Gewijzigd	Ontstaan van watervervuiling.	4	€ 8.500.000	Politiek/ bestuurlijk	<ul style="list-style-type: none"> • Calamiteitenorganisatie actief. • Overzicht bedrijven opstellen die potentieel vervuild bluswater lozen op ons watersysteem bij brand en andere calamiteiten
Gewijzigd	Lichamelijk letsel bij medewerkers en of derden tijdens het onderhoud/ reparatie van Individuele behandeling afvalwater (IBA's). ²⁴	6	€ 2.000.000	Juridisch/ wettelijk	<ul style="list-style-type: none"> • De bewoners zijn geattendeerd op de onveiligheid van de IBA's door middel van een brief. Vervolgens zijn de installaties voorzien van waarschuwingsstickers. • De toekomst van het beheer en onderhoud van de IBA's is samen met de gemeenten onderzocht waarbij het veiligheidsaspect is meegenomen. Op termijn moet maatschappelijk gezien het beheer en onderhoud op een meer efficiënte en duurzame wijze geschieden.

²⁴ Zodra de IBA's NEN-proof zijn kan dit risico vervallen.

7. Veilige (vaar)wegen

In onze visie op het wegenbeheer is vastgelegd dat dit geen kerntaak van het hoogheemraadschap is. We ontwikkelen in overleg met de gemeenten een strategie om de bij ons in beheer zijnde wegen (1.400 kilometer) aan hen over te dragen. De eerste overdracht, aan de gemeente Alkmaar, staat begin 2018 gepland. Zolang we nog wegen beheren doen we dit conform het vigerende beleid. We voeren het vaarwegbeheer uit conform de overeenkomst met de provincie. Waar mogelijk combineren we dit met onze eigen activiteiten in het watersysteem.

7.1 Resultaat 1: HHNK is op termijn geen wegbeheerder meer

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
P27 In 2019 hebben we samen met onze partners een overdrachtsplan gemaakt.	0,6	1,1	0,9	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • We dragen onze wegen in de gemeenten Alkmaar en Oostzaan over aan de gemeenten en evalueren de overdracht. • We stellen met de zeven West-Friese gemeenten een overdrachtsplan op. • We werken de intentieovereenkomst met de gemeenten Waterland, Edam-Volendam en Hollands Kroon verder uit. • We sluiten intentieovereenkomsten met de overige gemeenten.
Totaal	0,6	1,1	0,9	-	-	-	

P27: In 2019 hebben we samen met onze partners een overdrachtsplan gemaakt.

In de periode 2016-2019 zetten we in op het gezamenlijk met gemeenten opstellen van een overdrachtsplan. De eerste overdracht, aan de gemeente Alkmaar, staat begin 2018 gepland. Deze pilot wordt geëvalueerd en de ervaringen worden benut bij de overdracht aan de gemeente Oostzaan.

Voor de zeven West-Friese gemeenten wordt een overdrachtsplan opgesteld inclusief de financiële consequenties. Deze zeven gemeenten willen de wegen van HHNK gezamenlijk overnemen en het beheer en onderhoud ook gezamenlijk gaan verzorgen. Het model dat met deze gemeenten wordt uitgewerkt kan als voorbeeld dienen voor andere (groepen) gemeenten.

Met drie gemeenten (Waterland, Edam-Volendam en Hollands Kroon) wordt gestart met het verder uitwerken van de intentieovereenkomst.

Met de overige gemeenten waar we wegen beheren moeten nog intentieovereenkomsten worden gesloten.

Foto: landweg in de Schermer (gemeente Alkmaar)

7.2 Resultaat 2: Onze wegen zijn verkeersveilig, berijdbaar, ingepast in het landschap en dragen bij aan de bereikbaarheid

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
P28 Onze wegen zijn in stand gehouden en ingericht conform de doelstellingen uit het Wegenbeleidsplan 2012-2017.	7,4	6,6	6,6	1,5	1,5	0,7	<ul style="list-style-type: none"> • We zorgen voor passend beleid in relatie tot veilige wegen en de overdracht. • We evalueren het eerste strooiseizoen door RWS. • We stellen voor onze wegen een veiligheidsrapportage op. • We starten de vervanging van de Kwadijkerbrug.
P29 In 2018 is het percentage 'onvoldoende' op onze klasse I wegen beneden de 8% en op onze klasse II wegen beneden de 20%.	9,1	8,5	8,5	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • We implementeren assetmanagement. • Het nieuwe onderhoudsbeheersysteem is volledig gevuld en operationeel.
Afrondingsverschillen	-0,1	-0,1	-	-	-	-	
Totaal	16,4	15,0	15,1	1,5	1,5	0,7	

P28: Onze wegen zijn in stand gehouden en ingericht conform de doelstellingen uit het Wegenbeleidsplan 2012-2017.

De doelstellingen uit het Wegenbeleidsplan 2012-2017 hebben we vertaald naar onze kaders en ons instrumentarium. Het maatschappelijk belang staat hierbij voorop. Verkeersveiligheid staat op de eerste plaats en gaat altijd vóór bereikbaarheid, berijdbaarheid en inpassing van de wegen in het landschap. We zorgen voor passend beleid met betrekking tot de overdracht van de wegen.

De gladheidsbestrijding is met ingang van het strooiseizoen 2017-2018 uitbesteed aan Rijkswaterstaat (RWS). In 2018 evalueren we het eerste strooiseizoen waarin RWS de gladheidsbestrijding uitvoert.

We werken de verbeterpunten uit de evaluatie van de uitvoering van het maaibeleid uit in beheerplannen volgens het principe van assetmanagement (zie P05).

Om continu inzicht te krijgen in de gebruiks- en onderhoudsstaat van onze wegen, stellen we een veiligheidsrapportage op.

We starten met het vervangen van de Kwadijkerbrug, de vervanging is gereed in 2019.

Foto: Kwadijkerbrug

P29: In 2018 is het percentage 'onvoldoende' op onze klasse I wegen beneden de 8% en op onze klasse II wegen beneden de 20%.

Om wegen aan gemeenten te kunnen overdragen richten we ons in de planperiode op het op orde brengen en houden van ons areaal. Dit doen we onder andere door middel van het programma Wegverhardingen. Op basis van economische belangen categoriseren we de wegen en passen we het beheer en onderhoud aan op basis van risicoprofielen. We geven het beheer en onderhoud vorm langs de driehoek kwaliteit, kwetsbaarheid en kosten (assetmanagement), met een onderhoudsstrategie per wegklasse. We rapporteren jaarlijks over de ontwikkeling van het kwaliteitsniveau van de verhardingen.

7.3 Resultaat 3: We voldoen aan de afspraken met de provincie rond vaarwegbeheer

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
P30 We voeren voor de provincie Noord-Holland een scheepvaartbeheertaak uit.	5,6 ²⁵	1,0	0,8	-	-	-	• We maken een plan van aanpak voor de vervanging of versterking van de Haukesschutsluis.
P31 Onvoorzien Veilige (vaar)wegen	-	0,2	0,1	-	-	-	
Totaal	5,6	1,2	0,9	-	-	-	

P30: We voeren voor de provincie Noord-Holland een scheepvaartbeheertaak uit.

We voeren het vaarwegbeheer uit conform de overeenkomst met de provincie. Waar mogelijk combineren we dit met onze eigen activiteiten in het watersysteem. In de overeenkomst is ook geregeld dat de provincie bij de uitvoering van haar eigen vaarwegbeheer eveneens enkele watersysteembeheer-activiteiten meeneemt. Medio 2018 wordt het vaarwegenbeleid geëvalueerd. Eventuele wijzigingen of keuzes worden aan het bestuur voorgelegd. Conform de overeenkomst met de provincie onderhouden we inliggende sluzen planmatig en bedienen deze.

De Haukesschutsluis is afgekeurd. De afdelingen W&W en HWBP onderzoeken gezamenlijk of deze sluis vervangen of versterkt moet worden.

²⁵ De hogere afschrijvingslasten in 2016 zijn het gevolg van de afboeking van de immateriële vaste activa in 2016.

Foto: afgekeurde Haukesschutsluis

7.4 Risico's veilige (vaar)wegen

Status	Risicogebeurtenis	Risico- score	Max. Fin. Gevolg	Risico- categorie	Beheersmaatregelen
Gewijzigd	Wegen worden niet, vertraagd, gefragmenteerd of niet budgetneutraal overgedragen	9	€ 0	Politiek/ bestuurlijk	<ul style="list-style-type: none">• Bestuurlijk vastgesteld (financieel en inhoudelijk) kader• Multidisciplinaire, op de omgeving gerichte procesmatige aanpak met een sturingsmodel bestaande uit vertegenwoordigers van de relevante afdelingen en de omgeving.

8. Crisisbeheersing

Ons werk is erop gericht om een crisis te voorkomen. We moeten wel voorbereid zijn voor als het toch een keer mis gaat. De buitenwereld vraagt van ons dat wij 24/7 beschikbaar zijn en acteren op incidenten en calamiteiten binnen ons gebied en taken.

De inzet van de crisisbeheersingsorganisatie verschilt per gebeurtenis. Een wateroverlastcrisis vraagt om ander handelen dan een waterveiligheidscrisis. Het uitgangspunt is altijd hetzelfde: een deskundige, snelle en zichtbare crisisbeheersingsorganisatie, herkend en gewaardeerd door onze omgeving en partners.

8.1 Resultaat 1: Bestrijden

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
P32 Voor alle maatschappelijke effecten van HHNK hebben we crisisscenario's en draaiboeken uitgewerkt en zijn we geoefend om de crisis te bestrijden.	1,3	1,0	0,9	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • We stellen een Continuïteitsplan op, inclusief onderliggende draaiboeken. • Samen met onze crisispartners ronden we de 'Impactanalyse Wateroverlast en Overstroming' (IWO) af. • We realiseren een HHNK-breed dashboard met risicoprofielen.
P33 Bij een crisis werken wij nauw samen met onze crisisbeheersingspartners.	0,1	0,1	0,1	-	-	-	-
Totaal	1,4	1,1	1,0	-	-	-	

P32: Voor alle maatschappelijke effecten van HHNK hebben we crisisscenario's en draaiboeken uitgewerkt en zijn we geoefend om de crisis te bestrijden.

Het hoogheemraadschap is verantwoordelijk voor verschillende maatschappelijke effecten. Binnen al deze effecten kan het een keer misgaan. De crisis-beheersingsorganisatie is standaard, de te nemen maatregelen verschillen per gebeurtenis. Daarom maken we scenario's en draaiboeken voor de verschillende effecten. De draaiboeken worden jaarlijks geactualiseerd op basis van evaluaties, organisatieontwikkelingen en voortschrijdende inzichten. Zo weten we hoe te handelen bij een overstroming, ernstige droogte, hevige neerslag, vervuiling van oppervlaktewater, uitval van zuiveringstechnische werken, een cyberaanval en gevaarlijke situaties op onze (vaar)wegen. Onze medewerkers zijn opgeleid en getraind, en de consignatie, de wachtdienst, de noodmaterialen en het materieel zijn op orde. We oriënteren ons nog op de benodigde noodcommunicatiemiddelen.

In 2018 stellen we een Continuïteitsplan op, inclusief onderliggende draaiboeken. Dit plan beschrijft de acties die moeten worden uitgevoerd wanneer er een calamiteit plaatsvindt die de voortgang van vitale bedrijfsprocessen in gevaar brengt.

In de 'koude fase' (voor de crisis) onderhouden we onze goede relatie met onze crisispartners, zodat we in de 'warme fase' (tijdens een crisis) paraat zijn. In samenwerking met de veiligheidsregio's oefenen we crisissituaties systematisch en gestructureerd. Jaarlijks nemen we deel aan een grote, multidisciplinaire ketenoefening van onze partners. We wisselen kennis uit, stemmen plannen op elkaar af en delen noodmaterialen en –materieel.

In landelijke gremia, zoals de Unie van Waterschappen, zijn we op het gebied van de crisisbeheersing voorloper.

Het project 'Impactanalyse Wateroverlast en Overstroming' (IWO) wordt afgerond. Dit is een regionale uitwerking van het 'Interregionaal Coördinatieplan Overstroming Wateroverlast & Evacuatie boven het Noordzeekanaal' (2017), dat samen met de veiligheidsregio's, provincie Noord-Holland, RWS en de politie is opgesteld.

We blijven werken aan het verbeteren onze informatievoorziening (3Di, informatieronde, benutten systeemkoppelingen). We realiseren een HHNK-breed dashboard met risicoprofielen (bijvoorbeeld hoogwater, blauwalg, waterverontreiniging). En we starten de realisatie van een nieuwe crisisruimte in ons kantoor in Heerhugowaard (zie P47).

P33: Bij een crisis werken wij nauw samen met onze crisisbeheersingspartners.

Onze crisispartners en wij zijn voorbereid. Hopelijk hoeven we niet echt in actie te komen.

Bouwsteen: Wat is er nodig om de herstelperiode na een overstroming zo kort mogelijk te houden en voor scenarioplanning van watercalamiteiten?
Deze bouwsteen richt zich op verbetering van de samenwerking tussen betrokken partijen, onder meer door de hiervoor genoemde IWO. We verfijnen overstromingsscenario's verder met 3Di en stellen een multidisciplinair netwerk/team in voor de nazorgfase.

8.2 Resultaat 2: Voorkomen

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
P34 We adviseren onze stakeholders en burgers over maatregelen die zij zelf kunnen treffen om een crisis te voorkomen.	-	-	-	-	-	-	26
P35 We zetten in op het vergroten van de zelfredzaamheid van burgers.	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-	-	-	

P34: We adviseren onze stakeholders en burgers over maatregelen die zij zelf kunnen treffen om een crisis te voorkomen.

Het voorkomen van een crisis is altijd beter dan achteraf de gevolgen ervan bestrijden. We adviseren onze partners en burgers over maatregelen die zij zelf kunnen treffen om een crisis te voorkomen. We leveren informatie aan veiligheidsregio's en nutsbedrijven zodat zij hun eigen strategieën kunnen opstellen en adviseren bij de planontwikkeling van derden.

²⁶ Voor P34 en P35 zijn geen mijlpalen benoemd. Deze prestaties maken feitelijk deel uit van P40 (Communicatie).

P35: We zetten in op het vergroten van de zelfredzaamheid van burgers.

Door middel van gerichte communicatie zetten we in op het verbeteren van de zelfredzaamheid van burgers. Zie ook prestatie P40.

Bouwsteen: Bewustwording aan de hand van meerlaagse veiligheid

De Veiligheidsregio Noord-Holland Noord, PWN, gemeenten en HHNK buigen zich in deze bouwsteen over het vergroten van de bewustwording en zelfredzaamheid van burgers tijdens overstromingen.

8.3 Risico's crisisbeheersing

Dit effect heeft geen risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1 miljoen.

9. Bestuur en Organisatie

Dit effect beschrijft hoe we op maatschappelijk verantwoorde wijze onze doelen willen bereiken en onze taken willen uitvoeren. De ontwikkeling van een taakgerichte naar een effectgerichte organisatie gaat de komende jaren verder. We streven naar een kostenbewust waterschap met een gezonde financiële positie, nu en in de toekomst. In 2018 gaat de aandacht uit naar de voorbereiding van de waterschapsverkiezingen 2019, maar ook investeren we in vereenvoudiging en optimalisering van de planning- en controlcyclus.

De primaire taakinvoering komt vaker in netwerken en door samenwerking tot stand. Daarom blijven we ons ontwikkelen, van omgevingsbewust naar omgevingsgericht gedrag. In 2018 gaan we daarvoor volop gebruik maken van de uitkomsten van het reputatieonderzoek.

In de bedrijfsvoering zetten we in op versterking van de ICT-functie, waardoor de kwaliteit van de taakuitvoering verbetert, maar ook de informatieveiligheid toeneemt. De inkoopfunctie professionaliseert verder. Onder andere de aantrekkelijkheid van HHNK als vooruitstrevende overheidsorganisatie en werkgever, naar ook duurzame inzetbaarheid en diversiteit achten wij van belang in het werven en houden van prima medewerkers. Het bestuur heeft in 2017 ingestemd met ambitieuze maatregelen en bijbehorende financiering in het Klimaat- en energieprogramma, om in 2020 minimaal 40% energieneutraal te zijn en in 2025 100% CO₂- en energieneutraal. De uitvoering van het programma is door de organisatie met geestdrift opgepakt en in 2018 zullen hiervoor talrijke acties plaatsvinden. Nieuw is de start van het Waterinnovatiefonds HHNK, waarmee we hopen op vier initiatieven van bedrijven in 2018.

9.1 Resultaat 1: Een democratisch gekozen bestuur dat op verantwoorde wijze belasting heft, keuzes maakt over het te voeren beleid en daarover rekenschap aflegt

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
P36 In deze bestuursperiode voeren we nieuwe vormen van informatie-	4,3	4,3	4,0	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We zetten stappen in het vereenvoudigen en optimaliseren van de P&C-cyclus, waardoor

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2018
	Jaar-rekening	Begroting		Jaar-rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
voorziening, besluitvorming en rekenschap afleggen in. De waterschapsverkiezingen in 2019 en het inwerken van het (dan gekozen) bestuur verloopt vlekkeloos en naar tevredenheid. De organisatie is in control en legt daar verantwoording over af.							<i>producten in grotere samenhang tot stand komen, om te beginnen bij het eerstvolgende MJP.</i> <ul style="list-style-type: none"> <i>We starten de voorbereiding van de bestuursverkiezingen 2019.</i>
P37 We leggen waterschapsbelasting efficiënt en tijdig op en in 2018 stellen we een nieuwe kostentoedeling vast.	7,8	9,3	9,1	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> <i>Het bestuur stelt de een nieuwe Kostentoedelingsverordening vast voor de periode 2019-2023.</i>
P38 De financiële sturing en verantwoording is gericht op het tot stand brengen van een toekomstbestendig financieel beleid en een betrouwbaar en effectief ingericht financieel beheer.	4,0	6,4	6,9	1,4	0,3	2,0	<ul style="list-style-type: none"> <i>We starten met de aanbesteding van een nieuw boekhoudsysteem.</i>
P39 Waterschapsbelastingen	-218,1	-217,2	-219,3	-	-	-	
Afrondingsverschillen	0,1	-0,1	-	-	-	-	
Totaal	-201,9	-197,3	-199,3	1,4	0,3	2,0	

P36: In deze bestuursperiode voeren we nieuwe vormen van informatievoorziening, besluitvorming en rekenschap afleggen in. De waterschapsverkiezingen in 2019 en het inwerken van het (dan gekozen) bestuur verloopt vlekkeloos en naar tevredenheid. De organisatie is in control en legt daar verantwoording over af.

In de huidige bestuursperiode wordt de (bestuurlijke) informatievoorziening naar een hoger plan getild. Hierdoor zijn wij beter in staat keuzes te maken en verantwoording af te leggen aan inwoners. Door eenduidige en begrijpelijke effect-, resultaat- en prestatieomschrijvingen zijn we in staat om het doel van onze werkzaamheden over het voetlicht te krijgen.

In 2019 vinden de waterschapsverkiezingen plaats. Om deze verkiezingen goed te laten verlopen worden in 2018 voorbereidingen getroffen.

P37: We leggen waterschapsbelasting efficiënt en tijdig op en in 2018 stellen we een nieuwe kostentoedeling vast.

De kostentoedelingsverordening moet wettelijk om de vijf jaar worden herzien op basis van nieuwe grondslagen en waardeverhoudingen. De huidige Kostentoedelingsverordening 2014 geldt voor de periode 2014-2018. We werken aan een nieuwe kostentoedelingsverordening omdat we zonder deze goedgekeurde verordening geen belasting kunnen heffen vanaf 2019. Dit resulteert uiterlijk 31 december 2018 in een vastgestelde kostentoedelingsverordening 2019 voor de periode 2019-2023.

P38: De financiële sturing en verantwoording is gericht op het tot stand brengen van een toekomstbestendig financieel beleid en een betrouwbaar en effectief ingericht financieel beheer.

Het huidige boekhoudsysteem FIS2000 is meer dan 20 jaar oud. De leverancier heeft aangegeven de ondersteuning in 2020-2021 te stoppen. In 2017 is een verkenning naar een nieuw systeem uitgevoerd en is de aanbesteding opgestart. De overgang naar een nieuw boekhoudsysteem dient idealiter bij aanvang van een boekjaar plaats te vinden. We houden rekening met een implementatietijd van minimaal één jaar (uiterlijk in 2020). Het nieuwe systeem zorgt voor een stijging van het investeringsvolume. De exploitatiekosten stijgen ten opzichte van 2017 met name door de opname van de last voor de vennootschapsbelasting en een duurdere CAR-verzekering²⁷ als gevolg van de aanbesteding.

²⁷ De CAR-verzekering is een doorlopende verzekering die werk, aansprakelijkheid en eigendommen dekt. CAR staat voor Construction All Risks.

9.2 Resultaat 2: Een organisatie die omgevingsgericht handelt en rekening houdt met maatschappelijke belangen

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
P40 We krijgen in 2020 een reputatiecijfer 7,5 van de bewoners van ons gebied. Het waterbewustzijn van de inwoners is in 2020 met 20% gestegen ten opzichte van 2015.	2,0	2,5	2,5	0,1	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • De resultaten van het reputatieonderzoek worden verwerkt in de communicatiekoers. Gedurende 2018 worden effectmetingen van de campagnes, gebruikerstesten (bijvoorbeeld bijsluiter belastingaanslag en website) en ieder kwartaal social media analyses uitgevoerd. • We stimuleren het waterbewustzijn en onze naamsbekendheid door informatie te geven bij de belastingaanslag, een voorjaarscampagne over 'water in de tuin', een zomercampagne rondom schoon water en in het stormseizoen een campagne over waterveiligheid, alsmede educatie-inspanningen rondom onze effecten. • Met het Zuiderzeemuseum werken we aan een nieuw educatieproject: Water Werken 2.0.
P41 We maken verbinding met de belangen van onze omgeving met als resultaat een doelgericht meerjarenplan in 2020.	0,7	0,8	0,8	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • Onder meer op basis van de uitkomsten van het reputatieonderzoek bewegen we van omgevingsbewust naar omgevingsgericht. • Het bestuur stelt het beleid rondom verbonden partijen opnieuw vast.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
P42 We stimuleren innovatie en duurzaamheid en voeren het klimaat- en energieprogramma uit. Hiermee bereiken we dat we in 2020 minimaal 40% energieneutraal zijn en zijn we 100% CO ₂ - en energieneutraal in 2025.	0,5	0,4	0,9	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • We bewaken onze reputatie door continue omgevingsmonitoring (social media). • We dragen bij aan minimaal zeven projecten in het kader van internationale samenwerking. • Het ontwerp voor een gisting op de rwzi Geestmerambacht komt gereed. • We onderzoeken de haalbaarheid van thermische drukhydrolyse op de rwzi Beverwijk. • De werkgroep Minimalisatie Methaan en Lachgas levert een plan van aanpak op. • De resultaten van de pilot superkritisch vergassen van slib worden bekend en krijgen een plek in het plan voor de toekomst van onze slibverwerking. • We voorzien drie terreinen van rwzi's van zonnepanelen en wekken circa 3 megawatt op. • Op Texel plaatsen we samen met de gemeente en Texel Energie zonnepanelen. • Het Energiezorgsysteem is volledig operationeel. • We starten de verkenning van de mogelijkheden van windenergie.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
P43 In 2020 vervullen minimaal 25 objecten uit ons cultuurhistorisch erfgoed een herkenbare rol als communicatiemiddel over verleden, heden en toekomst van het waterbeheer in ons gebied.	0,3	0,8	0,8	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We starten de verkenning van de mogelijkheden om op grotere schaal thermische energie uit oppervlaktewater te halen. Ons waterinnovatiefonds ondersteunt in 2018 vier initiatieven van bedrijven.
P44 Wij creëren maximaal ruimte voor maatschappelijke initiatieven, door de wet- en regelgeving toepasbaar, bruikbaar en uitlegbaar te maken naar onze omgeving. Dit komt tot uiting doordat we in 2020 werken volgens de principes van de Omgevingswet.	6,9	6,4	7,4	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We actualiseren de algemene en beleidsregels op basis van huidige keur. De Risicoanalyse maakt HHNK-breed vast onderdeel uit van Toezicht. In voorbereiding op de Omgevingswet intensiveren we de samenwerking met de Omgevingsdiensten (OD) en gemeenten. We implementeren het nieuwe Grondbeleid. We voeren een pilot oneigenlijk grondgebruik uit.
Afrondingsverschillen	0,1	0,1	-	-	-	-	

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
Totaal	10,5	11,0	12,4	0,1	-	-	

P40: We krijgen in 2020 een reputatiecijfer 7,5 van de bewoners van ons gebied. Het waterbewustzijn van de inwoners is in 2020 met 20% gestegen ten opzichte van 2015.

De uitkomsten van het brede reputatieonderzoek die in de tweede helft van 2017 beschikbaar zijn gekomen, geven inzicht en kennis waarmee we onze communicatiekoers kunnen bijstellen en aanscherpen.

De ambitie om de reputatiescore te verbeteren is een opdracht aan de organisatie als geheel. Deze score wordt op zijn vroegst in 2020 opnieuw gemeten. Onze externe communicatiekoers is gericht op het vergroten van het waterbewustzijn, het verbeteren van ons imago en het vergroten van onze naams- en taakbekendheid. Het waterbewustzijn wordt gestimuleerd door campagnes en educatie-inspanningen rondom onze effecten. Onze campagnes komen voort uit de effecten en worden ingericht langs de vaste onderdelen: wat is er aan de hand, wat doen wij en wat kunt u zelf doen? We zetten in toenemende mate social media in om de inwoners te bereiken.

Met het Zuiderzeemuseum werken we aan een nieuw educatieproject: Water Werken 2.0. Daarnaast verkennen we de mogelijkheden voor samenwerking met het Zaanse Natuur & Milieu Centrum²⁸ en kijken we naar de toekomst van ons bezoekerscentrum Zand tegen Zee.

²⁸ voorheen Stichting Natuur en Milieu Educatie Zaanstreek

Foto: bezoekerscentrum Zand tegen Zee

P41: We maken verbinding met de belangen van onze omgeving met als resultaat een doelgericht meerjarenplan in 2020.

We ontwikkelen ons naar een inventieve organisatie, die zich van omgevingsbewust naar omgevingsgericht beweegt. Het reputatieonderzoek heeft ons instrumenten in handen gegeven om deze omgevingsgerichtheid verder uit te werken. Hierdoor zijn we in staat om samen met belanghebbenden onze doelen te realiseren. Dat zien we ook terug bij de participatieve wijze waarop we projecten realiseren in ons beheergebied: mét onze inwoners en niet alleen maar voor die inwoners. Steeds vaker zijn gebiedsprocessen, bewonersavonden en ontwerpateliers onderdeel van ons werk. Voor de uitvoering van onze projecten zoeken we naar de beste werkwijzen. Het geldt ook voor de wijze waarop we invulling geven aan onze beheertaken: duurzaam, innovatief, efficiënt en verbonden met onze omgeving.

Het realiseren van doelen vraagt dat we goed samenwerken met belanghebbenden. We willen de samenwerking met de partijen waarmee we het meest intensief samenwerken optimaliseren. In 2018 gaan we in het kader van stakeholdermanagement met minimaal twee van deze partners experimenteren om de samenwerking te verbeteren. Een aantal taken van het hoogheemraadschap wordt uitgevoerd door zogenoemde 'verbonden partijen' (zie hoofdstuk 17). In 2018 willen we onze belangen in deze verbonden partijen tegen het licht houden en het beleid rondom de verbonden partijen opnieuw vaststellen.

We acteren op relevante ontwikkelingen in onze omgeving en oefenen daar invloed op uit. Dit doen we door relevante trends in de buitenwereld te volgen, voor onze taakuitvoering te duiden met de SEPTED²⁹-methode en vervolgens een plek te geven in onze visie en plannen.

Door het verder implementeren van issuemanagement brengen we vooraf kansen en bedreigingen voor ons imago in beeld met als doel onze reputatie te verbeteren of te beschermen. Door (social media) monitoring kunnen we snel inspelen op behoeften uit de omgeving. Hierdoor zijn we in staat onze dienstverlening beter af te stemmen op de veranderende vraag.

Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid houdt overigens niet op bij de grens. Conform ons MVO-beleid dragen we met onze kennis en expertise bij aan minimaal zeven buitenlandse projecten onder de vlag van de Topsector Water.

P42: We stimuleren innovatie en duurzaamheid en voeren het klimaat- en energieprogramma uit. Hiermee bereiken we dat we in 2020 minimaal 40% energieneutraal zijn en zijn we 100% CO₂- en energieneutraal in 2025.

Omgevingsgericht werken betekent ook dat wij continu op zoek zijn naar maatschappelijke meerwaarde door schoner en goedkoper waterbeheer. Het ID-team zorgt voor het aanjagen van nieuwe ideeën en initiatieven binnen onze organisatie en helpt bij het wegnemen van eventuele belemmeringen. Met het Waterinnovatiefonds wil HHNK waterinnovaties door bedrijven financieel ondersteunen bij de ontwikkeling van de marktvrage, met als doel om het waterbeheer duurzamer, efficiënter en goedkoper te maken.

Vanaf 2017 hebben we een Klimaat- en energieprogramma met een bestuurlijk vastgestelde ambitie om invulling te geven aan de doelen uit het Klimaatakkoord en het SER-energieakkoord. Het exploitatiebudget stijgt omdat wij vanaf 2018 met het Klimaat- en energieprogramma van start gaan. De onderstaande onderwerpen komen ook voor bij de andere effecten omdat zij direct effect op hebben op bijvoorbeeld schoon water.

In 2018 komt het ontwerp voor een gisting op rwzi Geestmerambacht gereed, evenals de resultaten van een onderzoek naar de haalbaarheid van thermische drukhydrolyse op de rwzi Beverwijk. De werkgroep Minimalisatie Methaan en Lachgas levert een plan van aanpak op. Ook zullen de resultaten van de pilot superkritisch vergassen van slib bekend worden. Deze krijgen een plek in het plan voor de toekomst van onze slibverwerking zonder aardgas (en mogelijk zonder SDI). We voorzien drie direct bruikbare terreinen van rwzi's van zonnepanelen en wekken circa 3 megawatt op. Daarnaast plaatsen we samen met de gemeente Texel en Texel Energie zonnepanelen op Texel. Om het effect van de gerealiseerde mijlpalen uit het Klimaat en Energieprogramma in beeld te brengen hebben we in 2018 een Energiezorgsysteem operationeel.

Verder starten we met de verkenning van de mogelijkheden van windenergie. We bekijken ook de mogelijkheden om op grotere schaal thermische energie uit oppervlaktewater te halen.

²⁹ SEPTED-dimensies: Sociaal-cultureel, Economisch, Politiek, Technologisch, Ecologisch en Demografisch

P43: In 2020 vervullen minimaal 25 objecten uit ons cultuurhistorisch erfgoed een herkenbare rol als communicatiemiddel over verleden, heden en toekomst van het waterbeheer in ons gebied.

Na het vaststellen van de visie op watererfgoed (september 2017) werken we aan de concrete vertaling daarvan naar de praktijk. Dit resulteert in een plan, waarin we keuzes maken in de wijze waarop we het cultuurhistorisch erfgoed beheren, behouden en inzetten om het waterbewustzijn van onze inwoners te vergroten. Welke erfgoederen komen in de schijnwerper en welke houden we 'gewoon' in stand, welke middelen en budgetten zijn er beschikbaar, hoe laten we het belang van cultuurhistorie een rol spelen in onze bedrijfsprocessen?

P44: Wij creëren maximaal ruimte voor maatschappelijke initiatieven, door de wet- en regelgeving toepasbaar, bruikbaar en uitlegbaar te maken naar onze omgeving. Dit komt tot uiting doordat we in 2020 werken volgens de principes van de Omgevingswet.

De regels voor behoorlijk bestuur, zoals tijdig beschikken en reageren op verzoeken en meldingen, zijn uitgangspunt bij ons handelen. Bij het uitvoeren van onze maatschappelijke opdracht hebben we vooral oog voor het effect in plaats van het toepassen van normen.

De Omgevingswet (zie toelichting P09) zorgt voor minder regels, meer bestuurlijke afwegingsruimte en snellere procedures. In voorbereiding op de implementatie van deze wet actualiseren we de algemene en beleidsregels op basis van de huidige Keur. Daarbij zijn de uitgangspunten uit de Deltavisie en de visie op MVO het vertrekpunt, dus van 'nee, tenzij' naar 'ja, mits'. Tot 2020 werken we al zoveel mogelijk in deze lijn, waarbij we steeds meer overgaan op risico- en effectgerichte vergunningverlening en handhaving om de waterstaatkundige belangen zeker te stellen. Zodoende maakt de risicoanalyse HHNK-breed onderdeel uit van het toezicht. De onderwerpen en activiteiten waarop je toezicht zou kunnen houden zijn geprioriteerd op basis van een risico-inschatting. De belangrijkste controleren we jaarlijks, de minder belangrijke met een lagere frequentie. Op deze manier houden we vooral toezicht op dat wat we echt belangrijk vinden.

Tevens wordt de samenwerking met de Omgevingsdiensten (OD), de Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD) en gemeenten geïntensiveerd. Om aan te blijven sluiten bij de ontwikkelingen binnen de wetgeving wordt het nieuwe grondbeleid voorgelegd aan het bestuur en wordt gestart met de implementatie.

Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO, voorheen de Laan van de Leefomgeving) is de infrastructuur waarin alle (gevalideerde) leefomgevingsinformatie op eenduidige wijze wordt ontsloten. Het DSO regelt de gegevensvoorziening voor de Omgevingswet. Onderdeel van het DSO zijn verschillende thematische Informatiehuizen, waaronder het Informatiehuis Water. Tussen nu en 2024 ontwikkelt het DSO stapsgewijs. We werken actief mee aan de ontwikkeling van het DSO.

9.3 Resultaat 3: Een vooruitstrevende organisatie die efficiënt, effectief en rechtmatig functioneert

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
P45 We streven naar een door IT optimaal ondersteunde organisatie die wendbaar en flexibel is door in de primaire processen ICT toe te voegen. De plannen hiervoor staan in ons Informatiebeleidsplan (IBP). De doelen van het IBP 2014-2017 zijn in 2018 behaald. We stellen een nieuw IBP 2018-2021 op.	11,6	14,0	16,0	1,0	1,1	2,0	<ul style="list-style-type: none"> • We verbeteren onze informatieveiligheid door de implementatie van de BIWA (Baseline Informatieveiligheid Waterschappen) en de uitvoering van een hackerstest. • Onze ICT-middelen en informatie zijn (op de werkplek of thuis) permanent voor 99% beschikbaar voor de medewerkers, volgens vastgelegde autorisaties. • We stellen objectgegevens en meetdata beschikbaar aan partnerorganisaties, burgers, overheden en bedrijven. • We maken gebruik van het landelijke stelsel van basisregistraties en we hanteren als norm 100% digitale volwassenheid (jaarlijkse benchmark) van de overheid.
P46 Wij vertalen de inkoop- en aanbestedingsregels zodanig dat in 2020 de eigen organisatie én de markt zo optimaal mogelijk worden gefaciliteerd door de marktvisie.	0,7	0,8	0,8	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • Voor ieder meervoudig onderhands aanbesteed project geeft het Marktadviesteam een advies over de wijze waarop de markt wordt ingeschakeld.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
P47 De organisatie is maatschappelijk verantwoord gehuisvest en facilitair ondersteund. In 2020 rijdt 40% van ons autopark op niet-fossiele energie.	9,8	8,4	8,2	-	2,2	1,3	<ul style="list-style-type: none"> Contractmanagement maakt onderdeel uit van een project en/of de overdracht hiervan. Dit is zichtbaar in het projectdossier. We verkopen de werf in Petten. We schaffen minimaal 8 auto's aan op niet-fossiele brandstof. We heroverwegen de schoonmaak- en cateringcontracten. We herijken het kantoorconcept. We creëren meer ruimte voor ontmoeten en projectwerken en verbeteren de akoestiek. We ontwikkelen een plan voor inbreiding van ons hoofdkantoor ten behoeve van crisis-beheersing en overlegfuncties en starten de uitvoering.
P48 De organisatie wordt ondersteund in het verkrijgen en houden van tevreden medewerkers op de juiste plek in de organisatie. Wij scoren in 2018 met het medewerkeronderzoek op het onderdeel 'beste werkgever' een 7,5	3,8	3,8	5,3	-	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We realiseren 6,6 fte participatiebanen. De formatie neemt af tot 790 fte, exclusief de 6,6 fte participatiebanen. Van de nieuwe instroom is minstens 25% jonger dan 30 jaar. We implementeren een nieuwe arbeidsmarktstrategie.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2018 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2018
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
en op het onderdeel 'werkplezier' een 7,8. In 2018 is de formatie afgebouwd tot 790 fte.							• <i>We ontwikkelen en implementeren vitaliteitsbeleid.</i>
P49 Personeelslasten (eigen personeel)	57,3	58,8	61,1	-	-	-	
P50 Personeelslasten (inhuur)	9,8	7,0	7,7	-	-	-	
P51 (dekking) overhead ³⁰	-99,3	-102,2	-104,5	-	-	-	
P52 Algemene reserve	2,5	7,9	-, ³¹	-	-	-	
P54 Onvoorzien Bestuur en organisatie	-	0,2	0,2	-	-	-	
Afrondingsverschil	-0,1	-	-				
Totaal	-3,9	-1,3	-5,2	1,0	3,3	3,3	
P53 Bestemmingsreserves	-1,5	-7,5	0,2	-	-	-	

³⁰ Onder "(dekking) overhead" zijn de uren opgenomen die niet direct te relateren zijn aan een prestatie (bijvoorbeeld verlof, ziekte, organisatiebijeenkomsten, studie) en de dekking die ontstaat door het toerekenen van directe uren aan prestaties.

³¹ In de planperiode wordt geen dotatie gedaan aan de algemene reserve, want het weerstandsvermogen is 'Ruim voldoende'.

P45: We streven naar een door IT optimaal ondersteunde organisatie die wendbaar en flexibel is door in de primaire processen ICT toe te voegen. De plannen hiervoor staan in ons Informatiebeleidsplan (IBP). De doelen van het IBP 2014-2017 zijn in 2018 behaald. We stellen een nieuw IBP 2018-2021 op.

Om continue veiligheid zo goed mogelijk te garanderen laten we in 2018 wederom een hackertest uitvoeren door een externe partij. Op basis van de vastgelegde gegevens van functies en personen wordt automatisch bepaald welke medewerkers en buitenstaanders toegang hebben tot de verschillende systemen en gegevens van HHNK.

De komende periode zullen onze gegevens over waterkeringen, vaarwegen, waterlopen, kunstwerken, peilgebieden en dergelijke worden opgeslagen in een Waterschapsbreed formaat, zodat ze ook door onze partners in de sector en andere partijen kunnen worden geraadpleegd.

We sluiten aan op de generieke digitale infrastructuur (GDI) van de overheid: berichtenbox, Digimelding en de basisregistraties. Hierdoor zijn we goed digitaal bereikbaar voor de bewoners en bedrijven in ons gebied. Deze kosten worden door de landelijke overheid aan ons doorbelast en dit kost € 0,4 miljoen meer dan in 2017. De kosten stijgen ook nog met € 0,6 miljoen door toename van licentiekosten en € 0,8 miljoen hogere kapitaallasten van het Informatiebeleidsplan. Het investeringsvolume stijgt met name door eenmalige vervanging van computerapparatuur om deze up-to-date te krijgen.

P46: Wij vertalen de inkoop- en aanbestedingsregels zodanig dat in 2020 de eigen organisatie én de markt zo optimaal mogelijk worden gefaciliteerd door de marktvisie.

We hanteren hiervoor onze in 2017 vastgestelde Marktvisie. Voor ieder meervoudig onderhands aanbesteed project geeft het Marktadviesteam een advies voor de wijze waarop de markt wordt ingeschakeld. Zo verkennen we ook actief de mogelijkheden van diverse innovatieve contracten en samenwerkingsvormen. We bekijken bij aanbestedingen ook hoe Duurzaam GWW (Grond-, weg en waterbouw) en MVI (Maatschappelijk Verantwoord Inkopen) worden toegepast. Waarbij we de ambitie hebben om landelijk een meer prominente rol te spelen bij de verder implementatie van de Marktvisie.

Het contractmanagement wordt verder geprofessionaliseerd. We gaan nadrukkelijker checken of de gemaakte afspraken worden nagekomen.

P47: De organisatie is maatschappelijk verantwoord gehuisvest en facilitair ondersteund. In 2020 rijdt 40% van ons autopark op niet-fossiele energie.

De werf in Petten wordt afgestoten. De intentie is dit te doen tegen een zo hoog mogelijke maatschappelijke waarde. Door onzekerheden over de opbrengst is deze niet in de begroting ingeboekt.

Er vindt groot onderhoud plaats aan het dak en de ventilatie van het laboratorium in Edam, dat verhuurd wordt aan Waterproef.

Foto: Laboratorium Edam

De aanpassing van de werf Oudeschild is uitgesteld van 2017 naar 2018.

Het vergroenen van het wagenpark wordt doorgezet met de aanschaf van minimaal twee elektrische auto's en zes CNG³² auto's. Voor de overige auto's die worden vervangen, en die nu nog niet in elektrisch of CNG verkrijgbaar zijn, houden we de duurzaamheidsontwikkelingen nauwlettend in de gaten.

Aan de hand van een business case voor in- of uitbesteden besluiten we of we de schoonmaak- en cateringdiensten al dan niet weer in eigen beheer zullen nemen. In het kader van de Participatiewet kijken we daarbij ook naar mogelijkheden om mensen in te zetten met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Wat de huisvesting betreft ligt de focus op het nieuwe (samen)werken 2.0. Dit betekent dat we meer ruimte voor ontmoeting creëren, het kantoorconcept herijken en de akoestiek van ons hoofdkantoor optimaliseren.

³² compressed natural gas (aardgas onder druk)

We hebben vastgesteld dat de huidige crisisruimten en –voorzieningen technisch zijn verouderd en tekortschieten ten opzichte van de actuele eisen. Daarom ontwikkelen we een plan voor multifunctionele inbreiding van het kantoorpand. Hiermee worden de gebruiksmogelijkheden van ons pand vergroot.

P48: De organisatie wordt ondersteund in het verkrijgen en houden van tevreden medewerkers op de juiste plek in de organisatie. Wij scoren in 2018 met het medewerkeronderzoek op het onderdeel 'beste werkgever' een 7,5 en op het onderdeel 'werkplezier' een 7,8. In 2018 is de formatie afgebouwd tot 790 fte.

We zetten verdere stappen op het gebied van verjonging en participatiebanen. Hierbij gaat het niet alleen om het aantrekken van arbeidskrachten, maar ook op het behouden ervan. In 2018 onderzoeken we verder of een verdere diversiteit kan helpen bij het verkrijgen van de juiste medewerkers. De kostenstijging voor deze prestatie wordt veroorzaakt doordat de uren van participatiebanen in 2018 voor de eerste maal geraamd zijn.

De aantrekkelijkheid van HHNK als vooruitstrevende overheidsorganisatie en werkgever is van groot belang voor de duurzame balans in ons personeelsbestand. We brengen kansen en behoeften in kaart, agenderen belemmeringen en nemen actie. We geven de contacten en samenwerking met onderwijsinstellingen verder vorm (ook op het gebied van leren en ontwikkelen).

We overwegen of we in 2018 weer mee doen met een medewerkeronderzoek of op een andere wijze de tevredenheid en het werkplezier van onze medewerkers onderzoeken.

We investeren verder in het thema 'duurzame inzetbaarheid'. Daarbij focussen we op het onderdeel 'vitaliteit' omdat daar voor HHNK het meeste te winnen is. Kern van de zaak is dat we als werkgever 'een gezonde geest in een gezond lichaam' willen bevorderen. We stimuleren een gezonde actieve levensstijl, we focussen op het verminderen van werkstress en we hebben aandacht voor geestelijke veerkracht.

De HHNK Academie ontwikkelt zich van een platform/etalage voor trainingen en opleidingen naar het faciliteren, adviseren en ondersteunen van HHNK in de ontwikkeling naar een lerende organisatie.

De doelstelling van 790 fte in 2018 staat onder druk. Voor meer toelichting zie hoofdstuk 18.

P49 Personeelslasten (eigen personeel)

De personeelskosten van het eigen personeel stijgen ten opzichte van de begroting 2017. Dit komt met name door hogere pensioenpremies en verwachte loonstijgingen vanuit de cao. Meer informatie over formatie en personeelskosten is te vinden in hoofdstuk 18.

P50 Personeelkosten (inhuur)

Een deel van de inhuurkosten is op deze prestatie begroot, het restant van de inhuur is op diverse andere prestaties begroot. Voor meer toelichting zie hoofdstuk 18.

9.4 Risico's bestuur en organisatie

Status	Risicogebeurtenis	Risico- score	Max. Fin. Gevolg	Risico- categorie	Beheersmaatregelen
Gewijzigd	Te weinig beschikbare kennis van en capaciteit binnen onze kerndisciplines, waardoor projecten en programma's onvoldoende in control zijn en verantwoording naar subsidieverlener niet op orde is.	9	€ 350.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none"> • Kennis en expertise niet bij een persoon laten. Spreiding van kennis. • Minder afhankelijk van inhuur op cruciale posities. Eventuele capaciteit uitbreiden. • Keuzes maken tussen werkzaamheden, prioriteren. Werkzaamheden later doen, niet meer doen of door anderen laten doen. • Kennis vastleggen voor kennisborging.
Gewijzigd	De werkelijke netto-belastingopbrengst wijkt meer dan 2% af t.o.v. de begroting of meer dan 1% ten opzichte van 2e kwartaalprognose.	4	€ 4.000.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijkse analyse op trends; ontwikkeling maatstaven. • Maandelijks analyse (begroot-werkelijk) en prognose. • Externe bronnenbenadering in zowel begrotings- als jaarrekeningscyclus. • Administratieve Organisatie / Interne Beheersing op orde gebracht. Monitoren van uitvoering controles. • Maandelijks aansluiting tussen belastingsysteem en financieel systeem wordt gemaakt. • Procesbeschrijvingen worden periodiek geactualiseerd. • Binnen Belastingen wordt nu extra inzet op de kadastrale verwerking gezet.

Gewijzigd	We blijven hangen in de traditionele werkwijze van 'opleggen' en handelen niet in lijn met de dialoog die we met onze omgeving voeren	9	€ 1.000.000	Politiek/ bestuurlijk	<ul style="list-style-type: none">• Voorbeeldgedrag in proces Waterprogramma.• Uitdragen van gewenste werkwijze door het management.• Agenderen gewenste werkwijze directie en management.
-----------	---	---	-------------	--------------------------	--

10. Ontwikkelingen en uitgangspunten

In deze paragraaf zijn de ontwikkelingen ten opzichte van het voorgaande begrotingsjaar toegelicht en zijn de uitgangspunten en normen waarop deze begroting is gebaseerd weergegeven. De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de meerjarenplanning zijn reeds benoemd in paragraaf 1.3.

10.1 Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar

Interne ontwikkelingen

In mei heeft het algemeen bestuur het Klimaat- en Energieprogramma (KEP) vastgesteld. Hierbij is gekozen voor ambitieniveau C, oftewel in 2025 volledig energie- en CO₂-neutraal. Hiervoor zijn in de voorliggende begroting mijlpalen en bijbehorende budgetten opgenomen verspreid over diverse effecten.

De nadere uitwerking van het Waterinnovatiefonds is door het algemeen bestuur in juni vastgesteld. Naar verwachting worden in 2018 de eerste leningen van dit fonds uitgezet.

In september 2017 heeft het algemeen bestuur een nieuwe accountant benoemd, deze zal de controle over de jaarstukken 2017 uitvoeren. Ook verwachten wij daarbij opmerkingen en aanbevelingen uit hoofde van zijn adviesfunctie.

Externe ontwikkelingen

Halverwege 2017 hebben wij beschikkingen ontvangen voor € 16,5 miljoen aan POP3-subsidies. Hiervan is € 12,5 miljoen zeker, deze verlagen de (investerings)kosten van de gemalen Monnickendam, De Poel, Waard-Nieuwland en Beetskoog. De resterende € 4 miljoen komt mogelijk nog uit landelijke onderuitputting (in 2023 bekend).

De financieringsafspraken rondom de Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) zijn verwerkt in deze begroting. De kosten van de GDI zijn doorbelast aan publieke en private partijen. Het gaat daarbij om voorzieningen als DigiD en Mijnoverheid. In 2018 wordt de doorbelastingssystematiek geëvalueerd, waarbij de effecten in kaart worden gebracht en gekeken wordt op welke manier de systematiek kan worden verbeterd.

Met de Belastingdienst is een eerste overleg gevoerd over de aangifte vennootschapsbelasting 2016. Gezien de stand van zaken bij HHNK is een definitieve aangifte mogelijk. Vooralsnog is in de prognose opgenomen dat over de jaren 2016 en 2017 € 0,2 miljoen aan vennootschapsbelasting moet worden betaald.

Afwijkingen van de uitgangspunten en grondslagen ten opzichte van de begroting 2017 en de meerjarenplanning 2018-2021

De afwijkingen ten opzichte van de begroting 2017 en de meerjarenplanning 2018-2021 zijn opgenomen in de inleiding in paragraaf 1.3.

10.2 Uitgangspunten en normen

Uitgangspunten en normen salarisontwikkeling en overige loonkosten

Op basis van de lopende cao-onderhandelingen zijn de salariskosten in de begroting verwerkt conform het eerste voorstel van deze cao-onderhandelingen 2017. Op basis van dit eerste voorstel is rekening gehouden met een salarisverhoging van 2% in 2017, 1% in 2018 en een eenmalige vitaliteitsuitkering in 2018. Vanuit de cao-onderhandelingen stijgen eveneens de pensioenpremies, deze zijn voor 1,4% in de begroting verwerkt.

Overige uitgangspunten en normen

De grondslagen zijn hieronder uitgewerkt langs drie uitgangspunten, namelijk belastingen, schulden en effecten.

Belastingontwikkeling

De belastingopbrengsten stijgen met 1%. In de begroting 2017 en het MJP was dit 0%. De stijgingspercentages van de drie belastingtaken zijn verschillend.

De stijging van de belastingopbrengst (%) per waterschapstaak wordt weergegeven volgens de jaarschrijven van het Meerjarenplan 2018-2021. Het jaar 2018 is gebaseerd op de begroting.

Belastingopbrengststijging	2018 t.o.v. 2017	2019 t.o.v. 2018	2020 t.o.v. 2019	2021 t.o.v. 2020
Watersysteemheffing	3,7%	2,0%	2,0%	2,0%
Zuiveringsheffing	-3,9%	-1,2%	-1,3%	0,0%
Wegenheffing	4,0%	4,0%	4,0%	4,0%
Gemiddeld	1,0%	1,0%	1,0%	1,5%

Uitgangspunten voor de schuldenontwikkeling

Doorgaans is het verstandig om grote uitgaven aan activa, die over een langere periode worden gebruikt, te activeren. Een nadeel van activeren is dat de kapitaallasten hoger worden en we daarmee de financiële en bestuurlijke ruimte om naderhand bij te sturen beperken. We zoeken hierin de juiste balans en proberen het doorschuiven van kosten naar de toekomst te beperken. In het Collegeprogramma 2015-2019 is opgenomen dat we op termijn (2030) de schulden maximeren op tweemaal de belastingopbrengst.

Bij het aantrekken van leningen anticiperen we op de Wet Hof (Houdbare Overheidsfinanciën) door in ons beleid de renterisiconorm en de kasgeldlimiet te verwerken. Doordat we komend jaar subsidie-opbrengsten zullen ontvangen voor HWBP-projecten verwachten we geen langlopende geldleningen te hoeven aantrekken. Meer informatie hierover is opgenomen in hoofdstuk 16.

Uitgangspunten effecten

We houden vast aan de lijn van het Meerjarenplan 2018-2021, het Collegeprogramma 2015-2019 en het Waterprogramma 2016-2021. Door onderhoudsprogramma's vanuit de exploitatie te bekostigen (in plaats van als investering) voorkomen we het toenemen van lastendruk naar de toekomst. We zetten in op programmatisch werken ten laste van de exploitatiebegroting, assetmanagement en investeren in slimmer werken (innovatie).

11. Incidentele baten en lasten

Er zijn geen incidentele baten en lasten van groter dan € 1 miljoen.

12. Kostentoerekening

Renteomslag

We passen geen directe financiering toe. Er is dus geen koppeling van een lening aan een investering. Daarom hanteren we voor de berekening van de kapitaallasten een algemeen rentepercentage, de zogenaamde omslagrente.

Onze rentekosten bestaan uit:

- de aan externe kredietverstrekkers betaalde rente van geldleningen;
- de aan externe kredietverstrekkers betaalde rente van rekening-courant.

Met behulp van een omslagrentepercentage worden de netto rentelasten 'omgeslagen' over alle investeringen. De onderstaande tabel toont het berekende percentage. In 2018 gaan we uit van een omslagrente van 1,8% (2017: 2,1%).

Renteomslag <i>(bedragen x € 1.000)</i>	2017	2018
Rentelasten langlopende geldleningen	10.430	8.585
Rentelasten rekening-courant	-	-
<i>Totaal rentelasten</i>	<i>10.430</i>	<i>8.585</i>
Rentebaten rekening-courant / deposito's	-	-
Bespaarde rente door gebruik bestemmingsreserves	-	-
<i>Totaal rentebaten</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Netto rentelast	10.430	8.585
Totale gemiddelde boekwaarde investeringen	496.814	479.606
Omslagrente (netto rentelast/ investeringen)	2,1%	1,8%

Kostentoerekening

Onze administratie is ingericht volgens de voorgeschreven productindeling van de Unie van Waterschappen. De effecten in het jaarplan zijn opgebouwd uit deze producten. Om ervoor te zorgen dat we de kosten en opbrengsten zo correct mogelijk verdelen over de producten hanteren we de volgende systematiek van kostentoerekening:

- De kosten en opbrengsten waarvan duidelijk is op welk product ze betrekking hebben verantwoordt we direct op het betreffende product.
- Kosten en opbrengsten die niet direct op een product betrekking hebben, verzamelen we in eerste instantie op de betreffende afdeling en rekenen we op basis van de ureninzet (uren maal tarief) toe aan de producten.
- De kosten van de ondersteunende producten rekenen we toe aan de onderliggende beheer- en beleidsproducten. Dit op basis van het totale aantal directe uren per product.
- De resultaten op de producten rekenen we toe aan de taken.

13. Onttrekkingen aan egalisatiereserves en voorzieningen

Onttrekkingen aan egalisatiereserves en voorzieningen <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Stand 01-01-2018	Vermeerderingen 2018	Verminderingen 2018	Stand 31-12-2018
Egalisatiereserves				
CBL-voordeel	1.078	-	-539	539
Amsterdam-Noord	5.863	-	-690	5.173
Erfpachtgronden	8.159	-	-1.100	7.059
Huisvesting	18.037	-	-1.899	16.138
Werven	1.152	-	-110	1.043
CO ₂ -emissiereductie	1.083	-	-95	988
Afrondingsverschillen	-	-	1	-
	35.372	-	-4.432	30.940
Voorzieningen				
Baggeren	16.830	6.400	-6.778	16.452
Kosten Cross Border Lease	1.009	-	-	1.009
Pensioenverplichtingen	2.018	-	-246	1.772
Persleidingen en rioolgemaal	1.875	4.641	-1.490	5.026
	21.732	11.041	-8.514	24.259

Egalisatiereserves

Cross Border Lease-voordeel (CBL)

In 1997 heeft een van onze rechtsvoorgangers langjarige CBL-transacties afgesloten. Door deze transacties is een voordeel ontstaan dat gedurende de looptijd van de overeenkomst vrijvalt ten gunste van de exploitatie. We begroten de vrijval op € 0,5 miljoen.

Amsterdam-Noord

Per 1 januari 2009 hebben we het wegenbeheer in Amsterdam-Noord overgedragen aan de gemeente Amsterdam. Amsterdam heeft een afkoopsom betaald voor de door ons gedeelde belastingopbrengst. Deze is gestort in een egalisatiereserve. De weggevallen belastingopbrengst van het wegenbeheer wordt jaarlijks gecompenseerd door een onttrekking uit deze reserve.

Erfpachtgronden

Door de verkoop van de erfpachtgronden verminderen de jaarlijkse erfpachtopbrengsten. De inkomsten van de verkopen worden daarom toegevoegd aan een egalisatiereserve. De lagere erfpachtopbrengsten worden gecompenseerd door jaarlijks een deel van de reserve te laten vrijvallen ten gunste van het exploitatieresultaat.

Huisvesting

De verkoopopbrengsten van kantoorpanden worden in de egalisatiereserve huisvesting gestort. Reserves mogen niet in mindering worden gebracht op de aanschafwaarde van nieuwe investeringen. Daarom wordt de egalisatiereserve huisvesting gebruikt voor het compenseren van een deel van de kapitaallasten van het (hoofd)kantoor in Heerhugowaard. De reserve wordt benut gedurende de periode die gelijk is aan de gemiddelde afschrijvingstermijn van het (hoofd)kantoor.

Werven

De verkoopopbrengsten van werven worden in de egalisatiereserve werven gestort. Reserves mogen niet in mindering worden gebracht op de aanschafwaarde van nieuwe investeringen. Daarom wordt

de egalisatiereserve werven gebruikt voor het compenseren van een deel van de kapitaallasten van het wervenplan.

CO₂-emissiereductie

Het bestuur heeft in november 2011 besloten een egalisatiereserve te vormen voor de 'Maatregelen CO₂-emissiereductie'. Deze reserve is opgebouwd uit niet-bestede budgetten uit 2010 en 2011. De reserve wordt gebruikt ter dekking van kapitaallasten van investeringen die specifiek bedoeld zijn om de CO₂-emissie te reduceren. Een voorbeeld hiervan is de aankoop van zonnepanelen.

Voorzieningen

Baggeren

De voorziening Baggeren is gevormd om schommelingen in de kosten van de baggerwerken te egaliseren. De voorziening is gebaseerd op het Beleidsplan Waterbodems 2012-2016, vastgesteld door het CHI in februari 2012. De dotatie aan deze voorziening is bij vaststelling van het Meerjarenplan 2018-2021 gesteld op € 6,4 miljoen.

Kosten Cross Border Lease

Gedurende de looptijd van de CBL-transacties (zie vorige pagina) kunnen aanpassingen, verwijdering en verkoop van de in de lease betrokken activa leiden tot beheers- en/of begeleidingskosten en te betalen afkoopsommen. Deze kosten worden gefinancierd uit een voor dat doel gecreëerde voorziening.

Pensioenverplichtingen in eigen beheer

De voorziening pensioenverplichtingen in eigen beheer is ingesteld om te voorzien in de pensioenverplichting van oud-bestuurders.

Persleidingen en rioolgemalen

Vanaf 2017 wordt de vervanging van persleidingen en rioolgemalen vanuit de exploitatie betaald. Om de kosten gelijkmatig te verdelen is een voorziening ingesteld per 1 januari 2017.

14. Waterschapsbelastingen

Wij heffen vier soorten waterschapsbelasting, namelijk watersysteemheffing, wegenheffing, zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing.

De watersysteemheffing en wegenheffing worden opgebracht door de ingezetenen van ons beheergebied (woonruimte) en door de eigenaren van gebouwen, ongebouwde grond en natuur. Wat betreft de watersysteemheffing is onder meer de inwonerdichtheid van ons beheergebied bepalend voor het aandeel dat burgers in de kosten dragen. Voor de wegenheffing bepalen de kosten van de doorgaande wegen (dus niet de wegen met een erfontsluitingsfunctie) het door burgers op te brengen aandeel. Voor beide heffingen dragen eigenaren het resterende deel. De economische waarde (EW) van gebouwen, ongebouwde grond en natuur is de indicator van het belang dat zij bij de waterschapstaken hebben. De zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing worden geheven op basis van vervuilingseenheden (VE) volgens het principe 'de vervuiler betaalt'.

Correctieposten

Bij de berekening van de belastingtarieven wordt rekening gehouden met verminderingen³³, vervolgens worden de correctieposten 'kwijschelding' en 'oninbaar' toegepast. Hieronder volgt de uitleg van deze termen.

Kwijschelding

Als een belastingschuldige niet in staat is de aanslag waterschapsbelasting te betalen, kan hij kwijschelding aanvragen. Kwijschelding is alleen mogelijk voor aanslagen waterschapsbelasting die betrekking hebben op de eigen woonruimte. In 2017 is de kwijschelding uitgebreid met een gedeeltelijke kwijscheldingmogelijkheid voor ondernemers. We beoordelen daarvoor de persoonlijke en financiële situatie van de belastingschuldige en bepalen of deze in aanmerking komt voor kwijschelding. Daarbij volgen we de landelijk geldende kwijscheldingsregels. De voortschrijdende automatisering verlicht zowel voor de aanvrager als voor HHNK de administratieve last. Bij de aanvraag en behandeling van kwijscheldingsverzoeken werken wij samen met vrijwel alle gemeenten boven het Noordzeekanaal.

Oninbaar

Wij treffen alle mogelijke maatregelen om een aanslag betaald te krijgen. Soms is dit niet mogelijk, bijvoorbeeld bij een faillissement of overlijden. Als na die inzet blijkt dat ook voor de deurwaarder op geen enkele wijze meer een betaling te verwachten is, neemt de ambtenaar belast met de invordering een besluit waarmee we de pogingen staken een nog openstaande aanslag in te vorderen.

Belastingtarieven

De berekening van de belastingtarieven 2018 is zichtbaar gemaakt in de volgende tabel. De belastingopbrengsten per categorie kunnen door afrondingsverschillen in beperkte mate afwijken van de begrote opbrengsten.

³³ Vermindering betreft het verlagen van het aanslagbedrag, omdat bijvoorbeeld blijkt dat de waarde of het aantal vervuilingseenheden niet juist is vastgesteld.

Categorie	Belasting-eenheid	Tariefdif-ferentiatie*	Netto draag-vlak 2017**	Tarief 2017 (€)**	Bruto draag-vlak 2018**	Correctie-posten	Netto draagvlak 2018**	Tarief 2018 (€)**	Belastingopbrengst (bedragen x € 1.000)
Watersysteemheffing									
Ingezetenen	Woonruimte	100%	454.069	99,40	490.998	-31.337	459.661	102,02	46.895
Ongebouwd	Hectare	100%	116.074	104,01	116.543	-268	116.275	108,03	12.561
Ongebouwd verharde openbare wegen	Hectare	300%	8.870	312,03	8.852	-20	8.832	324,09	2.862
Ongebouwd buitendijks vrij afstromend	Hectare	25%	332	26,00	333	-1	332	27,01	9
Ongebouwd openbare wegen buitendijks vrij afstromend	Hectare	225%	141	234,02	126	-	126	243,07	31
Gebouwd	EW	100%	126.649.362.917	0,04867%	134.545.466.259	-326.762.234	134.218.704.024	0,04771%	64.036
Gebouwd buitendijks vrij afstromend	EW	25%	1.739.184.684	0,01217%	1.846.892.562	-4.247.853	1.842.644.709	0,01193%	220
Natuurterrein	Hectare	100%	25.859	4,72	26.085	-60	26.025	4,87	127
Afrondingsverschil									-1
									126.740
Zuiveringsheffing									
Woon- en bedrijfsruimten	VE	-	1.385.140	57,17	1.477.951	-65.066	1.412.885	53,86	76.098
Verontreinigingsheffing									
Woon- en bedrijfsruimten	VE	-	13.670	57,17	10.668	-58	10.610	53,86	571
Wegenheffing									
Ingezetenen	Woonruimte	100%	180.575	40,58	192.310	-9.239	183.072	41,63	7.621
Ongebouwd	Hectare	100%	64.718	25,76	65.216	-150	65.066	26,65	1.734
Gebouwd	EW	100%	50.165.902.542	0,01249%	53.010.849.395	-128.721.098	52.882.128.297	0,01232%	6.515
Natuurterrein	Hectare	100%	8.553	0,90	8.528	-20	8.508	0,94	8
									15.878
Afrondingsverschil									1
Totale belastingopbrengst									219.288

*De tariefdifferentiatie zoals vastgesteld in de kostentoedelingsverordening. **Het getoonde draagvlak is exclusief de tariefdifferentiatie, in de tarieven is de tariefdifferentiatie toegepast.

Belastingprofielen

De belastingdruk is als volgt over onze voorbeeldprofielen inzichtelijk te maken:

Voorbeeldprofielen (bedragen x € 1)	Exclusief de wegentaak			Inclusief de wegentaak		
	Aanslag- bedrag 2017	Aanslag- bedrag 2018	Procen- tuele verande- ring	Aanslag- bedrag 2017	Aanslag- bedrag 2018	Procen- tuele verande- ring
Eenpersoonshuishouden	157	156	-0,4%	197	198	0,2%
Meerpersoonshuishouden	271	264	-2,7%	311	305	-2,0%
Meerpersoonshuishouden met eigen huis (2017: € 239.612)	382	378	-1,2%	452	449	-0,6%
Meerpersoonshuishouden met eigen huis (2017: € 499.190)	503	502	-0,3%	604	605	0,2%
Procesindustrie	93.986	89.694	-4,6%	97.556	93.384	-4,3%
Groothandel	1.688	1.682	-0,3%	1.974	1.977	0,2%
Klein bedrijf	450	447	-0,7%	522	521	-0,2%
Groot agrarisch bedrijf (40 ha.)	4.797	4.959	3,4%	5.947	6.148	3,4%
Klein agrarisch bedrijf (20 ha.)	2.391	2.465	3,1%	2.942	3.035	3,2%
Glastuinbouwbedrijf	367	362	-1,4%	417	413	-0,9%
Natuurgebied	47	49	3,2%	56	58	3,4%

Stijgingen en dalingen in de profielen worden veroorzaakt door wijzigingen in belastingtarieven. Belastingtarieven kunnen wijzigen door een verandering in draagvlak (VE, WOZ-waardes et cetera) of een stijging of daling van de kosten die toegerekend worden aan de belastingtaak.

Verloop bestemmingsreserves

Het verwachte verloop van de bestemmingsreserves van de taken over 2018 is als volgt:

Bestemmingsreserves ³⁴ (bedragen x € 1 miljoen)	Stand 01-01-2018	Vermeerderingen 2018	Onttrekkingen 2018	Stand 31-12-2018
Watersysteembeheer	5,3	-	-2,3	3,0
Zuiveringsbeheer	27,7	1,4	-1,0	28,1
Wegenbeheer	5,0	2,1	-	7,1
Totaal	38,0	3,5	-3,3	38,2

³⁴ In de mutatie van de bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie is het (voorlopige) resultaat van 2017 niet verwerkt.

15. Weerstandscapaciteit en risico's

De weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel financiële ruimte er nodig is om substantiële tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat het beleid moet worden aangepast en/of doelstellingen niet kunnen worden gerealiseerd. Het streven is om de algemene reserve gelijk te houden aan de weerstandscapaciteit. De hoogte van de algemene reserve wordt bepaald aan de hand van een risicoanalyse.

Begroting 2018

Periodiek actualiseren we de risico's en rapporteren we over risico's met een risicofactor 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1 miljoen. Door de uitkomsten van de risicosimulatie (de kans dat een risicogebeurtenis zich daadwerkelijk voordoet gewogen met het financieel gevolg) te vermenigvuldigen met de risicofactor, wordt de weerstandscapaciteit berekend. Dit is het benodigde bedrag om de risico's af te dekken.

De laatst gerapporteerde inventarisatie van de weerstandscapaciteit heeft plaatsgevonden in januari 2017. Deze inventarisatie heeft geleid tot een benodigde weerstandscapaciteit van € 24,6 miljoen voor de jaarstukken 2016.

De risico's uit de concernrapportage van het tweede kwartaal 2017 vormen de basis voor de risico's die in hoofdstuk 2 tot en met 9 zijn weergegeven per effect. De risicosimulatie heeft geleid tot een benodigde weerstandscapaciteit per ultimo 2017 van € 21,9 miljoen.

Dit is een verlaging ten opzichte van de jaarstukken 2016. De oorzaak hiervan zit met name in de afname van risico's met een risicofactor lager dan 9 en een maximaal financieel gevolg van € 1 miljoen.

Risicomanagement – doorontwikkeling

Eind 2016 is gestart met de doorontwikkeling van risicomanagement om een integraal beeld over risico's te kunnen opbouwen. In 2017 is dit verder opgepakt zodat deze doorontwikkeling begin 2018 is afgerond. Dit kan mogelijk consequenties hebben voor de visie op het weerstandsvermogen.

In de Kadernota Reserves en Voorzieningen is met ingang van 2017 de weerstandsratio verhoogd naar 1,4 met een bandbreedte van minimaal 1,2 en maximaal 1,6. De algemene reserve wordt hierbij één keer per jaar aangepast aan de benodigde weerstandscapaciteit, indien de weerstandsratio buiten de bandbreedte uitkomt. Dat gebeurt bij de resultaatbestemming van de jaarrekening.

$$\text{Weerstandsratio} = \frac{\text{Algemene reserve}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \text{minimaal } 1,2 / \text{maximaal } 1,6$$

De algemene reserve is eind 2017 € 35,4 miljoen en de benodigde weerstandscapaciteit bedraagt € 21,9 miljoen. Dit komt uit op een weerstandsratio van 1,6 en valt binnen de bandbreedte en is toereikend volgens ons vastgestelde beleid. Omdat de uitkomsten van de doorontwikkeling nog ongewis zijn is het niet opportuun om in de begroting 2018 de hoogte van de algemene reserve aan te passen. Deze ontwikkeling kan wel verwerkt worden in het MJP 2019-2022.

Risico's – het overzicht

De belangrijkste risico's per effect met een risicofactor 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1,0 miljoen zijn opgenomen in hoofdstuk 2 tot en met 9.

16. Financiering

16.1 Treasury

We hebben een groot deel van ons bezit gefinancierd met vreemd vermogen. Dit doen we door bij banken geld te lenen. Bij treasury draait het om het optimaal beheren van de kasstromen door voldoende middelen aan te trekken om aan alle verplichtingen te kunnen voldoen. Daarnaast moet het aantrekken van middelen tegen zo laag mogelijke kosten (rente) gebeuren en moeten de risico's binnen de afgesproken normen (zoals Wet Financiering decentrale overheden (Fido) en treasurywet) blijven.

Regelgeving

De regels voor een juiste toepassing van het aantrekken van vreemd vermogen zijn vastgelegd in de Wet Fido. Deze wet heeft als doel om solide financiering en kredietwaardigheid van decentrale overheden te bevorderen en in stand te houden. Om deze doelstellingen te kunnen toetsen hanteert de wet twee instrumenten:

- De kasgeldlimiet voor de beperking van het renterisico op korte financieringen, de grens geeft aan tot welk bedrag decentrale overheden hun activiteiten met korte middelen (<1 jaar) mogen financieren;
- De renterisiconorm voor de beperking van het renterisico op lange financieringen (>1 jaar) door te streven naar een spreiding van looptijden van lange geldleningen. De som van het bedrag aan aflossingen en het leningenbedrag dat in aanmerking komt voor een renteherziening mogen in het betreffende jaar de renterisiconorm niet overschrijden.

	Wettelijke norm	Norm voor HHNK	Beheersmaatregel
Kasgeldlimiet	23% van het begrotingstotaal	23% x € 247 miljoen = € 56,8 miljoen	HHNK maximaliseert bij de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) de rekeningcourant-krediet op € 55 miljoen.
Renterisiconorm	30% van het begrotingstotaal	30% x € 247 miljoen = 74,1 miljoen	Binnen de leningenportefeuille van HHNK is het bedrag van aflossingen in 2018 € 15,3 miljoen (geen renteherzieningen) en daarmee ruimschoots binnen de norm.

Risico's

Voor de beleidsvoornemens over financieel risicobeheer verwijzen we naar hoofdstuk 15 'Weerstandscapaciteit en risico's' van deze begroting. De volgende financiële risico's spelen een rol bij het beheer van de liquiditeiten:

- *Renterisico* is het risico dat HHNK in de toekomst geldleningen afsluit tegen een hogere rente waardoor de jaarlijkse rentekosten stijgen. Dit risico wordt beheerst doordat het risicoprofiel van de lopende leningenportefeuille laag is. Door te financieren binnen de renterisiconorm worden jaarlijks stukken van de leningenportefeuille afgelost en geherfinancierd. Mutaties in de rente hebben hierdoor nooit direct grote invloed, maar op termijn zullen de rentelasten wijzigen.
- *Kredietrisico* (of debiteurenrisico) is het risico op waardedaling van de vorderingspositie ten gevolge van het niet (tijdig) kunnen nakomen van de verplichtingen door de wederpartij. Dit risico wordt beheerst door een strak invorderingsbeleid te voeren, met uiteindelijk inschakeling van deurwaarders. Voor de invordering van waterschapsbelastingen beschikken we over sterke rechtsmiddelen.

- *Liquiditeitsrisico* is het risico dat HHNK over onvoldoende financiële middelen beschikt om aan de directe verplichtingen te voldoen. De beheersing van dit risico is afhankelijk van de hardheid van de cijfers die in het meerjarenplan zijn opgenomen. Dit wordt zo veel mogelijk beheerst door analyses en vergelijkingen uit te voeren.
- *Valutarisico* kan ontstaan wanneer gehandeld wordt in verschillende valuta's. HHNK loopt geen valutarisico, omdat niet gehandeld wordt in verschillende valuta's. Bij de Cross Border Lease is dit risico geborgd door zowel de inkomende als de uitgaande kasstromen in US-dollars af te rekenen. Deze overeenkomst loopt daarnaast in 2020 af.

Rentevisie

Voor 2018 hanteren we een omslagpercentage van 1,8% (begroting 2017: 2,1%).

De verwachting is dat de rente voor *langlopende leningen* ten opzichte van het niveau van 2017 (20 jaar lineair geldlening NWB augustus 2018: 1,41%) iets toeneemt.

De langlopende leningen worden conform de afspraken in het treasury statuut aangetrokken.

Voor 2018 verwachten we dat de rente op *kortlopende leningen* ligt tussen de 0,1% en 0,5%.

Doordat de huidige rente laag is (debetrente rekening-courant NWB augustus 2017: 0,10%), wordt deze zo goed mogelijk benut voor de financieringsbehoefte. Kort geld trekken we aan in de vorm van een rekening-courantkrediet en kasgeldleningen bij de huisbankier (Nederlandse Waterschapsbank) of bij andere geldverstrekkers die voldoende kredietwaardig zijn. Het blijft aantrekkelijk om gebruik te maken van rekening-courantfaciliteiten, waarbij uiteraard rekening wordt gehouden met de kasgeldlimiet.

Liquiditeitsprognose

Voor het begrotingsjaar 2018 hebben we een liquiditeitsprognose opgesteld. Op kasbasis verwachten we € 182,2 miljoen aan uitgaven en € 230,2 miljoen aan inkomsten. De uitgaven vallen aanzienlijk lager uit ten opzichte van de inkomsten door omvangrijke subsidieontvangsten van het Rijk in het kader van het HWBP (€ 213,6 miljoen). Hierdoor ontvangen we meer geld dan we dat jaar daadwerkelijk investeren. Vandaar dat in onderstaande tabel de cashflow investeringen positief is. Het moment van uitbetalen van de subsidies voor het HWBP kent een onvoorspelbaar karakter, hetgeen tot onverwachte tekorten (of overschotten) kan leiden bij de realisatie van die kasstromen gedurende het jaar. We wegen continu af hoe de (korte of lange) financieringsbehoefte zo goedkoop mogelijk kan worden ingevuld.

Indien we (tijdelijk) over een positief rekening-courant-saldo beschikken zijn wij verplicht dit saldo te stallen in de 'schatkist' van de Nederlandse staat, het zogenaamde schatkistbankieren. Wij verwachten, gezien de prognose en het betaalgedrag van het Rijk, tijdelijk een overschot te hebben en hierdoor te moeten schatkistbankieren in 2018.

Kasstroomoverzicht	
<i>(bedragen x 1 miljoen)</i>	
Liquiditeiten 1 januari 2018	-15,9
Waterschapsbelastingen ³⁵	216,4
Overige opbrengsten	23,6
Ontvangen subsidies HWBP na 2018	-9,8
Inkomende kasstroom	230,2
Totaal kosten	-247,1
Afschrijvingen	37,5

³⁵ De waterschapsbelastingen zijn € 219,3 miljoen (zie paragraaf 18.1). De kasstroom in 2018 is € 216,4 miljoen. Dit verschil wordt veroorzaakt door ontvangsten die over de jaargrens gaan.

Kasstroomoverzicht <i>(bedragen x 1 miljoen)</i>	
Overlopende rentelasten	-0,0
Dotatie aan voorzieningen	11,0
Cash flow investeringen	40,0
Aflossingen bestaande leningen	-15,3
Betalingen uit voorzieningen	-8,3
Uitgaande kasstroom	-182,2
Liquiditeiten 31 december 2018	32,1

Financieringswijze <i>(bedragen x 1 miljoen)</i>	
Rekening courant (kasgeld-limiet)	32,1
Nieuwe langlopende leningen (>1jaar)	0,0
Totale financiering	32,1

Uit bovenstaand kasstroomoverzicht blijkt dat we in 2018 een liquiditeitsoverschot verwachten van € 32,1 miljoen.

Ontwikkelingen die van invloed zijn op de treasuryfunctie en het -beleid

Komend jaar verwachten we een groot bedrag aan subsidie-ontvangsten van het HWBP daarmee ontstaat een liquiditeitsoverschot en zullen we geen leningen aantrekken. De subsidieontvangsten van het HWBP kennen een onvoorspelbaar karakter, binnen het verwachte liquiditeitsoverschot hebben we voldoende ruimte om dit op te vangen.

Als zich kansen voor doen binnen de leningenportefeuille, zullen we deze benutten (bijvoorbeeld het vervroegd aflossen van een lening). We handelen hierbij binnen de ruimte van wetgeving.

16.2 EMU-Saldo

In het kader van een verantwoorde ontwikkeling van de economie in het monetaire stelsel binnen de landen die deelnemen aan de Economische en Monetaire Unie (EMU) is in het Verdrag van Maastricht een aantal afspraken gemaakt. Een belangrijke afspraak is dat het EMU-tekort (overheidstekort) van een lidstaat in principe niet meer mag bedragen dan 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Om ervoor te zorgen dat het Nederlandse tekort binnen de gestelde norm van 3% blijft, is de Wet Hof vastgesteld per december 2013. Hierin is bepaald dat de waterschappen 0,06% mogen bijdragen aan dit tekort. Voor HHNK bedraagt deze norm € 33,7 miljoen tekort. De berekening van ons EMU-saldo voor 2018 is weergegeven in onderstaande tabel.

EMU-Saldo (bedragen x 1 miljoen)	
EMU-exploitatiesaldo	-4,2
Vermeerderingen investeringen	-170,8
Investeringsubsidies en bijdragen van derden	143,8
Afschrijvingen	37,5
Invloed investeringen	10,5
Toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	11,0
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-8,5
Invloed voorzieningen	2,5
EMU-saldo volgens begroting 2018	8,8

Het EMU-exploitatiesaldo komt tot stand door het exploitatietekort (-/- € 4,2 miljoen) te vermeerderen met de toevoeging van de reserves (+ € 3,5 miljoen) en te verminderen met de onttrekking aan de reserves (-/- € 7,7 miljoen) zoals weergegeven in paragraaf 18.2. De begrotingscijfers voldoen aan de EMU-norm.

16.3 Schuldenpositie

Schuldenpositie (bedragen x € 1 miljoen)	Stand per 1 januari 2018	Mutaties in 2018		Stand per 31 december 2018	Rente 2018
		Vermeer- deringen	Aflossingen		
Afgesloten leningen t/m 2017	400,6	0,0	-15,3	385,3	
Af te sluiten leningen in 2018	0,0	0,0	0,0	0,0	
Kortlopende schulden (rekening courant NWB)	15,9	0,0	-48,0	-32,1	
Totaal	416,5	0,0	-63,3	353,2	-8,6

De omvang van de langlopende leningenportefeuille ramen we per 1 januari 2018 op € 400,6 miljoen en de reguliere aflossingen op € 15,3 miljoen. Per 31 december 2018 is de omvang van de leningenportefeuille € 385,3 miljoen. Het gemiddelde rentepercentage van de langlopende geldleningen is 2,15%. De schuldenpositie mag in 2030 maximaal tweemaal de belastingopbrengst zijn, zoals afgesproken in het Collegeprogramma 2015-2019. De belastingopbrengst bedraagt € 219,3 miljoen, de norm komt daarmee uit op € 438,6 miljoen. De schuldenpositie blijft in 2018 binnen deze norm.

Op basis van deze begroting bedraagt het totaal aan langlopende leningen op 1 januari 2018 € 400,6 miljoen. In de begroting 2017 was de verwachte schuldpositie op 1 januari 2018 € 410,3 miljoen. Het verschil wordt veroorzaakt doordat een basisrentelening vervroegd is afgelost waardoor het saldo van de langlopende leningen € 9,7 miljoen lager is.

17. Verbonden Partijen

Een verbonden partij is een privaot- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin het hoogheemraadschap een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang verstaan we een zetel in het bestuur van een organisatie, of het hebben van stemrecht. Van een financieel belang is sprake wanneer we middelen ter beschikking hebben gesteld die niet verhaalbaar zijn in geval van faillissement, dan wel wanneer financiële problemen op ons kunnen worden verhaald.

Eind 2016 hebben wij net als vorig jaar een bestuurlijk en een financieel belang in elf organisaties.

In 2011 heeft het CHI de beleidsnota 'Verbonden Partijen' vastgesteld. In deze beleidsnota worden de visie en de beleidsvoornemens ten aanzien van verbonden partijen toegelicht. Overeenkomstig het Waterschapsbesluit geven we in de begroting een overzicht van onze verbonden partijen.

In onderstaande tabellen zijn de financiële waarden (indien bekend) van de deelnemingen weergegeven. Deze waarden zijn gebaseerd op de meeste recente cijfers van onze verbonden partijen.

Naam van de verbonden partij	De Nederlandse Waterschapsbank (NWB)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Venootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		
Openbaar belang	De NWB levert diensten op het gebied van betalingsverkeer, electronic banking en consultancy en verstrekt ons lang- en kortlopende geldleningen. Door het houden van aandelen in de NWB zijn we verzekerd van een efficiënte en effectieve toegang tot geld en kapitaalmarkten.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000.000)	31-12-2016	31-12-2015
	Activa	94.414	91.314
	Eigen vermogen	1.507	1.399
	Vreemd vermogen	92.907	89.915
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	4.399 aandelen A van € 115,00 204 aandelen B van € 119,60 (€ 460,00 – 26% volgestort) Totaal € 530.283		
Bijdrage of dividend	In 2018 wordt geen dividend verwacht vanwege bankafspraken in het kader van Basel III.		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Venootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		
Openbaar belang	Kredietverlening aan decentrale overheden		

Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000.000)	31-12-2016	31-12-2015
	Activa	154.000	149.511
	Eigen vermogen	4.486	4.163
	Vreemd vermogen	149.514	145.348
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	17.355 aandelen van € 2,50; totaal € 43.388		
Bijdrage of dividend	In 2018 wordt een dividend van € 20.000 verwacht.		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat is geïnvesteerd in de aandelen. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Het Waterschapshuis (HWH)		
Vestigingsplaats	Amersfoort		
Juridische vorm	Stichting Het Waterschapshuis is per 1 januari 2013 vervangen door de gemeenschappelijke regeling (GR).		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad Middelen (AB-lid GR), secretaris-directeur (voorzitter opdrachtgeverstafel GR), ambtenaren (lid van begeleidingscommissies)		
Openbaar belang	De uitvoeringsorganisatie voor de 22 waterschappen op ICT-gebied, met als doel het bevorderen van samenwerking tussen de waterschappen op het gebied van ICT.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2016	31-12-2015
	Activa	9.626	8.711
	Eigen vermogen	-10	1.273
	Vreemd vermogen	9.636	7.438
Bestuurlijk belang	Evenredige vertegenwoordiging in het algemeen bestuur.		
Financieel belang	Het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis (HWH) stelt de jaarlijkse begroting en de bijdragen van de waterschappen vast. Ieder college van een deelnemend waterschap wijst uit zijn midden een lid aan dat hem in het Algemeen Bestuur vertegenwoordigt. Het dagelijks bestuur HWH bestaat uit de voorzitter en vier andere door en uit het algemeen bestuur HWH aan te wijzen leden.		
Bijdrage of dividend	De bijdrage aan Het Waterschapshuis wordt in 2018 begroot op € 1.500.000, dit bedrag is hoger onder andere door de extra bijdrage voor generieke digitale infrastructuur (GDI) van de overheid (berichtenbox, Digimelding en de basisregistraties).		
Continu risico	De gemeenschappelijke regeling kan ontbonden worden (opzegtermijn drie jaar). De waterschappen lijden dan financieel- en imagooverlies. De kans op acute ontbinding is nagenoeg nihil. Bij georganiseerde ontbinding zal HHNK voor alle door HWH geleverde producten en diensten een vervangende oplossing moeten zoeken. Uit eerder onderzoek is gebleken dat dit zonder schade aan de continuïteit van HHNK mogelijk is.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Waterproef		
Vestigingsplaats	Edam		
Juridische vorm	Stichting		

Deelnemer vanuit HHNK	Ambtenaar (directeur Bedrijfsvoering) is bestuurder van de stichting.		
Openbaar belang	Verzorgt laboratoriumactiviteiten voor HHNK en Waternet.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2016	31-12-2015
	Activa	2.093	2.074
	Eigen vermogen	-	-
	Vreemd vermogen	2.093	2.074
Bestuurlijk belang	Bestuurslid		
Financieel belang	Financieel toezichthouder samen met Waternet. In de statuten is een maximering van de algemene reserve vastgelegd. Bedragen daarboven worden teruggegeven aan HHNK en Waternet.		
Bijdrage of dividend	Geen.		
Continu risico	Bestuurders zijn in principe niet aansprakelijk voor de schulden. Wel is sprake van hoofdelijke aansprakelijkheid bij opzettelijk wanbeleid. Tevens wordt een tekort in de exploitatie aangevuld door HHNK en Waternet.		
Acuut risico	Geen. De koepelvrijstelling voor BTW blijft bestaan.		
Naam van de verbonden partij	Huisvuilcentrale (HVC)		
Vestigingsplaats	Alkmaar		
Juridische vorm	Naamloze Venootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad Waterketen		
Openbaar belang	Het uitgangspunt van samenwerking met de HVC is het behalen van synergie (ofwel het effect van samenwerking dat groter is dan wat partijen afzonderlijk behaald zouden hebben) uit de samenwerking tussen de waterschappen en gemeenten op het gebied van afval(water)beheer en duurzame energie. Deze synergie komt tot uiting in een verlaging van de operationele kosten, vooral door schaalvoordelen, breder economisch draagvlak voor innovatie en investeringen, en samenwerkingsmogelijkheden op het gebied van duurzame-energie-investeringen. Mede hierdoor behaalt HHNK de doelstellingen uit de nota 'Milieu- en klimaatbeleid HHNK' op het gebied van besparen op energie, biomassa omzetten in groene energie en verminderen van transport-bewegingen.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x €1.000)	31-12-2016	31-12-2015
	Activa	889.561	879.753
	Eigen vermogen (incl. voorziening)	89.440	81.849
	Vreemd vermogen	800.121	797.904
Bestuurlijk belang	Deelname in een NV met andere overheden, 46 gemeenten en vijf andere waterschappen. HHNK heeft zeven van de in totaal 3.311 uitstaande aandelen.		
Financieel belang	HHNK heeft 0,21% van het totale aandelenkapitaal en staat garant voor 0,24% van de gegarandeerde leningen A. Per 31 december 2016 betreft dit een garantstelling van bijna € 1,4 miljoen.		
Bijdrage of dividend	Geen.		
Continu risico	Bestuurders zijn in principe niet aansprakelijk voor de schulden. Wel is sprake van aansprakelijkheid bij opzettelijk wanbeleid.		

	Het moeten doen van een beroep op de garantstelling kan ontstaan doordat HVC verliezen lijdt en/of problemen krijgt met de financiers die de gegarandeerde leningen hebben verstrekt.		
Acuut risico	Geen.		
Naam van de verbonden partij	Unie van Waterschappen		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Vereniging (rechtspersoon)		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf, hoogheemraden in commissies en ambtenaren in werk- en themagroepen		
Openbaar belang	Biedt ondersteuning op het gebied van beleidsontwikkeling, belangenbehartiging en lobby bij de Europese Unie, het parlement en ministeries.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2016	31-12-2015
	Activa	11.828	11.531
	Eigen vermogen	718	-170
	Vreemd vermogen	11.110	11.701
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap van de Unie, evenredige vertegenwoordiging in de ledenvergadering.		
Financieel belang	Besluiten met financiële gevolgen worden over het algemeen door alle waterschappen uitgevoerd, ongeacht of daar middelen voor in de begroting zijn opgenomen. HHNK staat garant voor € 134.000.		
Bijdrage of dividend	De verwachte bijdrage aan de Unie van Waterschappen is € 635.708.		
Continu risico	Het financiële risico van de leden is in eerste instantie beperkt tot de contributie. De Unie doet toezeggingen namens alle waterschappen. Het algemeen bestuur van de Unie kan besluiten nemen, met financiële gevolgen die niet gedekt zijn door D&H en CHI.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	BV Baggerzorg		
Vestigingsplaats	Assendelft		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraden integraal waterbeheer in bestuur en ambtelijk directeur Bedrijfsvoering in directie.		
Openbaar belang	Doordat wij aandeelhouder zijn van BV Baggerzorg kunnen wij gegarandeerd op verantwoorde manier onze verontreinigde baggerspecie kwijt.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2015	31-12-2014
	Activa	2.651	3.169
	Eigen vermogen	1.239	1.316
	Vreemd vermogen	1.412	1.853
Bestuurlijk belang	De aandeelhouder levert een functionaris met vertegenwoordigingsbevoegdheid.		
Financieel belang	De vennootschap is een 78% dochteronderneming van Afvalzorg Grondstromen BV. De overige aandelen zijn in het bezit van het HHNK. Het aandelenkapitaal van HHNK is € 81.000.		

Bijdrage of dividend	Voor 2018 wordt € 60.000 dividend verwacht.		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Beemster Werelderfgoed		
Vestigingsplaats	Middenbeemster		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad Middelven, vertegenwoordigd door ambtenaar van afdeling Bestuur Directie Strategie.		
Openbaar belang	De gemeente Beemster en HHNK zijn de siteholders van het werelderfgoed. Deze organisaties zijn verantwoordelijk voor het beheer en behoud van de droogmakerij.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1)	31-12-2016	31-12-2015
	Activa	16.348	10.770
	Eigen vermogen (incl. voorzieningen)	11.062	10.770
	Vreemd vermogen	5.286	-
Bestuurlijk belang	Bestuurslid. De regels voor de siteholders zijn vastgelegd in een convenant.		
Financieel belang	HHNK levert jaarlijks een geïndexeerde bijdrage van € 5.844.		
Bijdrage of dividend	In 2018 wordt een bijdrage van € 6.000 verwacht.		
Continu risico	Indien de siteholders niet meer aan de eisen van de Unesco voldoen, kan de Beemster van de Werelderfgoedlijst worden gehaald.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Netherlands Water Partnership (NWP)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		
Openbaar belang	De STOWA, Unie van Waterschappen, PWN en ruim de helft van de waterschappen zijn lid van Netherlands Water Partnership (NWP). Het NWP ondersteunt de watersector bij export en internationale samenwerking. 200 organisaties hebben zich aangesloten vanuit de overtuiging dat je samen meer impact hebt in het buitenland.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2016	31-12-2015
	Activa	6.695	4.994
	Eigen vermogen	1.484	1.465
	Vreemd vermogen	5.211	3.529
Bestuurlijk belang	Eén van de 200 deelnemers		
Financieel belang	Deelnemers van het NWP betalen contributie. HHNK betaalt € 3.000 per jaar.		
Bijdrage of dividend	De bijdrage die in 2018 wordt verwacht, bedraagt € 3.000.		
Continu risico	Geen		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	Uitwaterende Sluizen Lease I BV		
Vestigingsplaats	Heerhugowaard		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Ambtelijke vertegenwoordiging		
Openbaar belang	Opgericht voor de Cross Border Lease-constructie waarbij destijds een financieel voordeel is behaald ten gunste van de belastingbetalers.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2016	31-12-2015
	Activa	200	191
	Eigen vermogen	182	173
	Vreemd vermogen	18	18
Bijdrage of dividend	Geen		
Continu risico	Er moet een hoge afkoopsom worden betaald wanneer het contract voortijdig wordt beëindigd door HHNK. Daarnaast heeft het aanpassen van een installatie uit de Cross Border Lease (CBL) financiële consequenties. Verder leidt invoeren van bronbelasting tot hoge naheffingen, maar hiervoor zijn nog geen aanwijzingen.		
Naam van de verbonden partij	Muskusrattenbestrijding		
Vestigingsplaats	Breukelen		
Juridische vorm	Overeenkomst van gemeenschappelijke rekening		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad Waterveiligheid		
Openbaar belang	Gezamenlijke muskusrattenbestrijding		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2016	31-12-2015
	Activa	N.v.t.	N.v.t.
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Bestuurlijk belang	Deelnemen in een overeenkomst met andere overheden.		
Financieel belang	Mede betalen van salarissen muskusrattenbestrijders.		
Bijdrage of dividend	De begrote bijdrage aan de muskusratten-bestrijding is in 2018 € 1.821.000.		
Continu risico	Aansprakelijkheid voor exploitatietekorten (vijf jaar). Tussentijdse opzegging niet mogelijk vier jaar vanaf 2016.		
Acuut risico	Geen		

18. Bedrijfsvoering

In deze verplichte paragraaf zijn de formatie, personeelskosten eigen personeel en overige personeelskosten opgenomen. De overige onderdelen uit deze paragraaf 'Bedrijfsvoering' zijn opgenomen in het effect Bestuur en Organisatie.

Formatie en personeelskosten <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Formatie begroting 2017 <i>(aantal)</i>	Formatie begroting 2018 <i>(aantal)</i>	Personeels- kosten begroting 2017	Personeels- kosten begroting 2018
Bestuur	5,3	5,3	773	762
Directie	3,0	3,0	457	477
Staf	24,2	22,3	1.849	2.031
Bedrijfsvoering	290,5	300,1	19.239	20.015
Water	489,9	487,3	34.161	35.270
Fricatiekosten en post-actieve lasten voormalig bestuur en personeel			496	405
Afrondingsverschil		-0,1		0,1
<i>Subtotaal personeelskosten eigen personeel</i>			<i>56.975</i>	<i>58.961</i>
Opleidingskosten			1.402	1.440
Inhuurkosten			8.244	7.900
Diverse personeelskosten			716	663
Afrondingsverschil				-0,1
<i>Subtotaal overige personeelskosten</i>			<i>10.362</i>	<i>10.002</i>
Totaal	812,9	817,9	67.337	68.963

Personeelskosten

De personeelskosten van het eigen personeel stijgen ten opzichte van de begroting 2017. Dit komt met name door hogere pensioenpremies en verwachte loonstijgingen vanuit de cao. Anticiperend op een cao-akkoord is het bod van de werkgever verwerkt in de begroting, ervan uitgaande dat het akkoord niet lager zal uitkomen dan dit voorstel. Dit heeft geresulteerd in stijging van de personeelskosten met € 1,4 miljoen en een stijging van de pensioenpremies met € 0,5 miljoen.

De daling van de frictiekosten³⁶ betreft een verschuiving van kosten naar de drie directies wegens vermindering van de administratieve handelingen.

De inhuurkosten dalen ten opzichte van 2017 onder andere doordat extra capaciteit in verband met het wettelijk beoordelingsinstrumentarium niet wordt ingevuld met inhuur maar met formatie.

Formatie

De stijging in de formatie is uiteengezet in onderstaande tabel. De financiële gevolgen van deze stijgingen zijn verwerkt in de personeelsbegroting.

Ontwikkeling	Fte's 2018		Financiële gevolgen 2018
Doel Route 66		790	

³⁶ Kosten samenhangend met de fusie in 2003, reorganisatie 2006 en Henze 2012.

Ontwikkeling	Fte's 2018		Financiële gevolgen 2018
Met ingang van 2015 is de participatiewet in werking getreden. Als gevolg van deze wet dient HHNK verplicht jaarlijks 1,65 fte extra aan participatiebanen te realiseren. Tot en met 2018 betekent dit 6,6 fte aan participatiebanen in totaal.	7		Toegestane budget ophoging
Met ingang van 1 januari 2017 geldt de nieuwe beoordeling voor de primaire keringen (wettelijk beoordelingsinstrumentarium), hiervoor is extra fte toegestaan om de geotechniek en informatieanalyse te versterken. Vanaf het MJP 2017-2020 zijn de extra personeelslasten verwerkt.	5		Budget neutraal want de ophoging van formatie wordt gecompenseerd met lagere inhuurkosten.
Alliantiepool (directiebesluit 15.30897)	3		Ophoging van formatie tot en met inzichten begroting 2018.
Er is een tijdelijke kwaliteits- en capaciteitsimpuls voor telemetrie, watersysteemanalyse, gebiedsgericht werken, Omgevingswet. Dit zorgt voor een tijdelijke toename van het aantal medewerkers. Er is een structurele impuls voor IT en digitale dienstverlening (conform de begroting 2017). Dit zorgt voor een structurele toename van het aantal medewerkers.	4,5		Tijdelijke ophoging van budget
	5,5		Structurele toename van formatie
Overige	-2		Saldo van ruim 300 interne formatiebewegingen
Subtotaal ontwikkelingen 2018		23	
Totaal fte ambtelijk		813	
Bestuur		5	
Totaal fte formatie		818	

De directie heeft besloten vijf fte beschikbaar te stellen voor jong talent, hierdoor kunnen trainees of stagiaires in dienst worden genomen zonder dat daar direct een specifieke formatieplaats voor beschikbaar is. Binnen twee jaar stromen de trainees of stagiaires door naar een reguliere formatieplaats. De kosten worden binnen de personeelsbegroting opgevangen.

19. Exploitatie

19.1 Exploitatie naar effect

Exploitatie <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Waterveiligheid	40,3	46,5	43,5
Wateroverlast beperken	57,3	55,7	56,2
Watertekort voorkomen	0,7	0,8	0,9
Gezond water	6,4	6,3	6,2
Schoon water	65,7	67,4	67,3
Veilige (vaar)wegen	22,7	17,3	16,9
Crisisbeheersing	1,4	1,1	1,0
Bestuur en Organisatie	22,7	29,6	27,1
Totaal exclusief bestemmingsreserves en waterschapbelastingen	217,2	224,7	219,1
Bestemmingsreserves voor tariefseglisatie	-1,5	-7,5	0,2
Waterschapsbelastingen	-218,1	-217,2	-219,3
Totaal	-2,4	-	-

19.2 Begroting naar kosten- en opbrengstsoorten

Begroting naar kosten- en opbrengstsoorten <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Kostensoorten			
Rente en afschrijvingen	66.203	46.388	46.039
Personeelslasten	69.086	67.337	68.965
Goederen en diensten van derden	92.310	102.676	102.530
Bijdragen aan derden	16.805	17.423	17.485
Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien	7.436	12.363	12.057
Afrondingsverschillen	1	-	-
Totaal kostensoorten	251.841	246.187	247.076
Opbrengstsoorten			
Financiële baten	-2.190	-75	-80
Personeelsbaten	-951	-334	-123
Goederen en diensten aan derden	-9.177	-6.737	-5.796
Bijdragen van derden	-19.473	-17.639	-17.589
Waterschapsbelastingen	-218.051	-217.229	-219.288
Interne verrekeningen	-	-	-
Onttrekking/vrijval voorzieningen	-1.211	-	-
Afrondingsverschillen	-1	-	-
Totaal opbrengstsoorten	-251.052	-242.014	-242.876

Begroting naar kosten- en opbrengstesoorten (bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Exploitatieresultaat	789	4.173	4.200
Toevoegingen aan reserves ³⁷	20.143	13.761	3.511
Onttrekkingen aan reserves ³⁸	-23.289	-17.934	-7.711
Totaal	-2.357	-	-

Hieronder geven we een nadere toelichting op belangrijke ontwikkelingen in 2018 en opvallende afwijkingen ten opzichte van de begroting 2017.

Personeelslasten

De personeelslasten nemen toe als gevolg van loonstijgingen vanuit de cao en de stijging van pensioenpremies. In hoofdstuk 18 wordt hier een nadere toelichting op gegeven.

Goederen en diensten van derden

Binnen deze kostensoort worden door HHNK subsidies verstrekt aan derden. Voor de begroting 2018 is de verwachting dat voor € 125.000 aan subsidies wordt verstrekt. Hiervan is € 25.000 bestemd voor diverse algemene subsidies en € 100.000 voor het vijfjarige onderzoeksprogramma van Landschap Noord-Holland en Water, Land en Dijken in het kader van het Innovatieprogramma veen (IPV). Deze laatste subsidie is bedoeld om innovatie te stimuleren waarmee bodemdaling wordt tegengegaan, de hoogte van deze subsidie bedraagt het maximum per jaar voor een periode van vijf jaar.

Goederen en diensten aan derden

Een bijdrage van de provincie Noord-Holland wordt met ingang van 2018 uit de exploitatie gehaald en gereserveerd om toekomstige kosten te kunnen dekken.

Exploitatieresultaat en reserves

De begroting 2018 sluit met het jaarresultaat voor dotaties en onttrekkingen aan reserves, van € 4,2 miljoen negatief. Ter dekking van het resultaat worden onttrekkingen en dotaties aan de bestemmingsreserves gedaan zoals opgenomen in de samenvatting (per saldo € 0,2 miljoen onttrekken). Het overige gedeelte wordt onttrokken aan de egaliseringsreserves (zie paragraaf 18.4). In de begroting 2017 waren de mutaties aan de reserves groter doordat de algemene reserve in 2017 vanuit de bestemmingsreserve is verhoogd met € 7,9 miljoen.

³⁷ Dit betreft de toevoegingen aan zowel de bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie als de algemene reserve.

³⁸ Dit betreft de onttrekkingen aan zowel de bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie als de algemene reserve.

19.3 Begroting naar taken

Taken en tarieven <i>(Tarieven x € 1, overige bedragen x € 1.000)</i>	Belasting-tarieven 2016	Jaar-rekening 2016*	Belasting-tarieven 2017	Begroting 2017	Belasting-tarieven 2018	Begroting 2018
Watersysteem						
<i>Netto kosten toegerekend aan de watersysteeltaak</i>		132.930		132.142		129.072
Onvoorzien		-		508		537
Dividenden en overige algemene opbrengsten		6		-		-
<i>Bruto kosten toegerekend aan de watersysteeltaak</i>		132.936		132.650		129.609
Toevoeging bestemmingsreserve		3.927		-		-
Onttrekkingen bestemmingsreserve		-16.073		-9.878		-2.297
Afrondingsverschil						-1
<i>Verwachte belastingopbrengsten (inclusief verontreinigingsheffing)</i>		120.790		122.772		127.311
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen		827		328		-
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijtscheldingen en oninbaar verklaringen		3.278		3.182		3.392
Afrondingsverschil						-1
<i>Bruto belastingopbrengsten (inclusief verontreinigingsheffing)</i>		124.895		126.282		130.704
Tarief Watersysteemheffing						
Ingezetenen	97,44		99,40		102,02	
Ongebouwd	102,44		104,01		108,03	
Ongebouwd verharde openbare wegen	307,32		312,03		324,09	
Ongebouwd buitendijks vrij afstromend	25,61		26,00		27,01	
Ongebouwd openbare wegen buitendijks vrij afstromend	230,49		234,02		243,07	
Gebouwd	0,04958%		0,04867%		0,04771%	
Gebouwd buitendijks vrij afstromend	0,01240%		0,01217%		0,01193%	
Natuurterrein	4,64		4,72		4,87	
Zuivering						
<i>Netto kosten toegerekend aan de zuiveringstaak</i>		70.280		77.714		75.207
Onvoorzien		-		418		414
Dividenden en overige algemene opbrengsten		11		-		-
<i>Bruto kosten toegerekend aan de zuiveringstaak</i>		70.291		78.132		75.621
Toevoeging bestemmingsreserve		13.900		1.056		1.459
Onttrekkingen bestemmingsreserve		-1.683				-982
<i>Verwachte belastingopbrengsten</i>		82.508		79.188		76.098
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen		2.411		1.991		-

Taken en tarieven <i>(Tarieven x € 1, overige bedragen x € 1.000)</i>	Belasting-tarieven 2016	Jaar-rekening 2016*	Belasting-tarieven 2017	Begroting 2017	Belasting-tarieven 2018	Begroting 2018
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijtscheldingen en oninbaar verklaringen		3.816		3.577		3.504
<i>Bruto belastingopbrengsten</i>		88.732		84.756		79.602
Tarief zuiveringsheffing	59,41		57,17		53,86	
Verontreinigingsheffing						
Tarief Verontreinigingsheffing	59,41		57,17		53,86	
Wegen						
<i>Netto kosten toegerekend aan de wegentaak</i>		13.962		14.537		14.450
Onvoorzien		-		-596		-624
Dividenden en overige algemene opbrengsten		1		-		-
<i>Bruto kosten toegerekend aan de wegenstaak</i>		13.963		13.941		13.826
Toevoeging bestemmingsreserve		1.817		1.327		2.052
Onttrekkingen bestemmingsreserve		-1.027		-		-
<i>Verwachte belastingopbrengsten</i>		14.753		15.268		15.878
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen		47		46		-
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijtscheldingen en oninbaar verklaringen		378		395		404
Afrondingsverschil						1
<i>Bruto belastingopbrengsten</i>		15.178		15.709		16.283
Tarief wegenheffing						
Ingezetenen	39,08		40,58		41,63	
Ongebouwd	23,34		25,76		26,65	
Gebouwd	0,01245%		0,01249%		0,01232%	
Natuurterrein	0,87		0,90		0,94	

Toelichting

Er zijn geen aanmerkelijke verschillen in de begroting naar taken.

19.4 Vaste activa

Staat van activa <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Boek- waarde	Desinves- teringen en overboe- kingen	Investe- ringen	Bijdragen van derden	Afschrij- vingen	Duurzame waarde- verminde- ringen	Boek- waarde
	1 jan 2018	Mutaties in 2018					31 dec 2018
Onderzoek en ontwikkeling	601	-	-	-	-269	-	332
Bijdragen en afkoopsommen	3.095	-	200	-	-395	-	2.900
Subtotaal immateriële vaste activa	3.696	-	200	-	-664	-	3.232
Gronden	16.826	-	0	-	-331	-	16.495
Vervoermiddelen en werktuigen	730	-	500	-	-116	-	1.114
Overige bedrijfsmiddelen	5.739	-	4.000	-	-1.797	-	7.942
Kantoren, woningen en werkplaatsen	39.880	-	830	-	-2.109	-	38.601
Waterkeringen	118.367	-	138.829	-138.137	-4.456	-	114.604
Waterlopen, kunst- werken en gemalen	122.203	-	7.435	-4.475	-7.585	-	117.578
Zuiverings-technische werken	237.976	-	18.220	-1.230	-18.466	-	236.500
Wegen	13.046	-	820	-	-1.931	-	11.935
Afrondingsverschil	-1	-	-	-	1	-	-
Subtotaal materiële vaste activa	554.766	-	170.634	-143.842	-36.790	-	544.769
Totaal	558.462	-	170.834	-143.842	-37.454	-	548.001

Afkortingen

BAW	Bestuursakkoord Water
BBP	Bruto binnenlands product
BIT	Bureau ICT-Toetsing
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
Btw	Belasting op de toegevoegde waarde
BV	Besloten Vennootschap
Cao	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBL	Cross Border Lease
CHI	College van hoofdingelanden
CNG	Compressed natural gas
CO ₂	Koolstofdioxide
CPB	Centraal Planbureau
D&H	College van dijkgraaf en hoogheemraden
DAW	Deltaplan Agrarisch Waterbeheer
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
EMU	Economische en Monetaire Unie
Fte	Full time equivalent (formatieplaats)
GDI	Generieke Digitale Infrastructuur
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GWW	Grond-, weg- en waterbouw
ha	Hectare
HEA	Hoorn-Edam-Amsterdam
HHNK	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
HVC	Huisvuilcentrale
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
HWH	Het Waterschapshuis
IBA	Individuele Behandeling van Afvalwater
IBP	Informatiebeleidsplan
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
InforEAM	Softwareprogramma voor assetmanagement. EAM staat voor Enterprise Asset Management, Infor is de naam van de leverancier
IPV	Innovatieprogramma veen
IWO	Impactanalyse Wateroverlast en Overstroming
KEP	Klimaat- en Energieprogramma
km	kilometer
KRW	Kaderrichtlijn Water
LCC	Life Cycle Costing
LTO	Land- en Tuinbouworganisatie
MJP	Meerjarenplan
MMD	Markermeerdijk(en)
MVI	Maatschappelijk Verantwoord Inkopen
MVO	Maatschappelijk verantwoorde overheid
NEN	Nederlandse Norm
NV	Naamloze vennootschap
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
NWP	Netherlands Water Partnership
OD	Omgevingsdiensten
P&C	Planning & Control
POP	Plattelandsontwikkelingsprogramma

POV	Projectoverstijgende verkenning
PWN	Provinciaal Waterleidingbedrijf Nood-Holland
RUD	Regionale Uitvoeringsdiensten
RWS	Rijkswaterstaat
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SDI	Slibdrooginstallatie
SER	Sociaal Economische Raad
SEPTED	Sociaal-Cultureel, Economisch, Politiek, Technologisch, Ecologisch en Demografisch
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
VBK	Verbetering boezemkades
VE	Vervuilingseenheid
VKA	Voorkeursalternatief
W&W	Afdeling Waterveiligheid & Wegen
WBI2017	Wettelijk Beoordelingsinstrumentarium 2017
WE	Wooneenheid
Wet Fido	Wet Financiering decentrale overheden
Wet Hof	Wet Houdbare overheidsfinanciën
WOZ	Waardering onroerende zaken